

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi peruskuivatustoiminnan tukemisesta ja laiksi vesilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta. Lailla säädettäisiin valtion rahoitustuen myöntämisen perusteista. Ehdotetun lain mukaan maatilatalouden toimintaedellytysten parantamiseksi ja tuotantokustannusten alentamiseksi peruskuivatustoimintaan voitaisiin myöntää tukea valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahastosta osoitettavista määrärahoista.

Tukea voitaisiin myöntää ojitus- tai järjesty-yhtiölle tai kahdelle tai useammalle kiinteistönomistajalle yhteistä peruskuivatushanketta varten. Jos peruskuivatushanke toteutetaan hyödynsaajien toimesta niin sanottuna osakastyönä, siihen myönnettäisiin avustusta. Hanke voitaisiin hyödynsaajien hakemuksesta toteuttaa kuitenkin osittain tai kokonaan valtiontyönä, mikäli se on huo-

mattavan laaja, sisältää vaikeita teknisiä tai ympäristöllisiä ongelmia tai siihen on muu erityinen syy. Tällöin voitaisiin valtiontyön osalle myöntää avustuksen lisäksi valtionlainaa tai pelkästään valtionlainaa.

Ehdotetulla lailla kumottaisiin valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annettu laki sekä eräiden vesirakennustehtävien hoitamisesta annetun lain 2—4 §:n säännökset.

Samalla vesilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ojitustoimituksen hakijoille annettaisiin mahdollisuus itse huolehtia ojitussuunnitelman laatimisesta. Vesilakiin ehdotetaan tehtäväksi myös eräitä muita ojitusta ja ojitustoimitusta koskevia tarkistuksia.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila	3
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3
Yleistä	3
Peruskuivatustoiminnan laajuus	4
Peruskuivatushankkeiden suunnittelu ja ojitustoimitus	5
Hyödynarvio ja kustannusten osittelu	5
Metsäojitus- ja muiden haittojen huomioon ottaminen	5
Ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen	6
Peruskuivatushankkeiden rahoitus	6
Avustusosuus ja vyöhykejako	6
Peruskuivatushankkeiden kunnossapito	7
2.2. Nykytilan arviointi	7
Yleistä	7
Suunnittelu ja ojitustoimitus	7
Maksullisuuden soveltuvuus ojitustoimitukseen	7
Ympäristön suojeleminen ja hoito	8
3. Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	8
4. Esityksen vaikutukset	10
4.1. Taloudelliset vaikutukset	10
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	10
4.3. Ympäristövaikutukset	10
5. Asian valmistelu	11
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	12
1. Lakiehdotukset	12
1.1. Laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta	12
1.2. Vesilaki	19
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	21
3. Voimaantulo	22
LAKIEHDOTUKSET	
1. Laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta	23
2. Laki vesilain muuttamisesta	29
LIITE	
Rinnakkaistekstit	
2. Laki vesilain muuttamisesta	32

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Peruskuivatuksella luodaan edellytykset peltojen riittävälle paikalliskuivatukselle, joka nykyisin toteutetaan lähes aina salaojitamalla. Laajat peruskuivatustyöt voivat sisältää tulvasuojelun piirteitä ja tulvasuojeluhankkeisiin kuuluu usein peruskuivatuksena toteutettavia osia.

Keskeiset säännökset valtion osallistumisesta peruskuivatushankkeisiin sisältyvät valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annettuihin lakiin (433/1963) ja asetukseen (451/1963), jäljempänä rahoituslaki ja -asetus. Rahoituslakia ja -asetusta sovelletaan nykyisin ainoastaan peruskuivatushankkeisiin, vaikka niissä on säännöksiä muistakin toimenpiteistä.

Nykyinen rahoituslaki ja -asetus eivät sisällä ympäristön suojelua ja hoitoa koskevia säännöksiä. Ympäristönäkökohdat otetaan peruskuivatuksessa huomioon lähinnä vesilainsäädännön nojalla. Ympäristön suojelua ja hoitoa tulisi kuitenkin erityisesti painottaa toiminnassa, jota valtio tukee ja johon se osallistuu.

Voimassa olevaa rahoituslakia sovellettaessa on kaikkia hankkeita käsitelty uuteen verrattavina peruskuivatushankkeina. Valtion rahoitustuen saamiseksi on yleensä vaadittu uusi suunnitelma riippumatta toimenpiteiden laajuudesta. Ongelmana ovat tällöin olleet kunnossapidon luonteiset niin sanotut peruskorjaustyöt. Peruskorjaustyöt ovat laajempia kuin hyödynsaajien toimesta tehtävät tavanomaiset kunnossapitotyöt, mutta ne voidaan yleensä tehdä alkuperäistä peruskuivatushanketta koskevan suunnitelman pohjalta.

Valtion rahoittamat peruskuivatushankkeet on pääosin suunniteltu vesilain (264/1961) mukaisessa ojitustoimituksessa. Suunnittelusta ovat vastanneet toimitusinsinööri ja uskotut miehet. Vain vähäinen osa ojitustoimituksen kustannuksista tulee vesilain mukaan hakijan maksettavaksi ja myös tämä osa kuuluu rahoituslain mukaan valtion tuen piiriin.

Nykyisen rahoituslainsäädännön uudistamiseksi ehdotetaan säädettäväksi laki perus-

kuivatustoiminnan tukemisesta, johon otettaisiin säännökset hyödynsaajien ja valtion välisestä tehtäväjaosta peruskuivatustoiminnassa sekä tukimuodoista, valtion rahoitustuen myöntämisen perusteista ja niistä viranomaisista, jotka huolehtivat lain täytäntöönpanosta. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi eräitä vesilain ojitusta ja ojitustoimitusta koskevia säännöksiä.

Peruskuivatustoiminnan tukemisesta ehdotetun lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät tulvasuojelu-, vedenhankinta- ja viemäröintityöt. Valtion tuki vedenhankintaan ja viemäröintiin määräytyy nykyisin muiden säädösten kuin kumottavaksi ehdotetun rahoituslain nojalla. Tältä osin on rahoituslain sijasta nykyisin sovellettu yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annettua lakia (56/1980) ja luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annettua lakia (1015/1977) sekä valtion vesihuoltotoista annettua valtioneuvoston päätöstä (976/1985).

Peruskuivatustoiminnan tukemista koskevassa lakiehdotuksessa ei ole säännöksiä tulvasuojelutoiminnan tukemisesta. Kumottavaksi ehdotetun rahoituslain säännökset koskevat sensijaan osin myös tulvasuojelutoimintaa, mutta niitä ei ole 1960-luvun jälkeen suoranaisesti sovellettu määrärahojen myöntämiseen. Tilanteen selkiinnyttämiseksi tulvasuojelu- ja eräiden muiden vesistötoimenpiteiden osalta on tarkoitus erikseen antaa valtioneuvoston päätös, jolla ohjattaisiin viranomaisten ja eri osapuolten toimintaa valtion talousarviossa rahoitettavien hankkeiden valmistelussa.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä

Peruskuivatustoimintaa säätelevät vesilaki ja vesiasetus (282/1962), laki ja asetus valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin sekä laki ja asetus

eräiden vesirakennustehtävien hoitamisesta (426/1970 ja 150/1988). Mainitut säädökset määrittelevät valtion rahoitustuen perusteet sekä maaseutuelinkeinohallinnon ja ympäristöhallinnon tehtävät ja työnjaon peruskuivatusasioissa.

Peruskuivatussuunnitelmat laaditaan maanomistajien hakemuksesta yleensä vesilain mukaisessa ojitustoimituksessa. Ojitustoimitusta on haettava asianomaiselta alueelliselta ympäristökeskukselta, joka antaa alaiselleen insinöörille tai muulle asiantuntevalle henkilölle määräyksen ojitustoimituksen pitämiseen. Maaseutuelinkeinopiirit määrittelevät hankkeiden kiireellisyysjärjestyksen ja päättävät kustannusarvioltaan enintään yhden miljoonan markan suuruisien hankkeiden rahoituksesta sekä valvovat osakastöiden toimeenpanoa ja kunnossapitoa. Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii toiminnan budjetoinnista ja tekee yli yhden miljoonan markan suuruisien hankkeiden rahoituspäätökset. Ympäristöhallinto huolehtii valtiontöiden toteuttamisesta sekä kunnossapidon

valvonnasta rahoitusehtojen noudattamisen osalta.

Peruskuivatus toiminnan laajuus

Valtion tukemia peruskuivatushankkeita toteutettiin runsaimmin 1950- ja 1960-luvuilla. Tänä aikana valmistuneiden hankkeiden hyötyalasta oli peltoa keskimäärin 22 000 hehtaaria vuodessa. Peruskuivatus toiminta väheni jyrkästi 1970-luvulle siirryttäessä. Töiden vuosittaisesta hyötyalasta oli peltoa 1970-luvun loppupuolella noin 3 000 hehtaaria.

Peruskuivatus toiminta lisääntyi jonkin verran 1980-luvulla määrärahojen kasvun myötä. Vuosikymmenen lopulla sekä valtionlainat että avustukset olivat 10 miljoonan markan tasolla vuosittain. Tällä tukitasolla peruskuivatus parannettiin yli 6 000 hehtaarin peltohyötyalalla vuodessa. Määrärahoja on 1990-luvulla vähennetty viidennekseen, jolloin myös töillä saavutettu hyötyala on vastaavasti pienentynyt (taulukko 1).

Taulukko 1. Peruskuivatus määrärahat ja rahoituspäätökset vuosina 1984—1996

		Keskimäärin vuodessa		
		v. 1984—90	v. 1991—94	v. 1995—96
Myönnettyt varat (milj. mk)	avustus	10,1	4,5	2,0
	laina	9,6	4,5	2,0
	yhteensä	19,7	9,0	4,0
Rahoitettujen töiden lukumäärä (kpl)	valtiontyöt	49	14	3
	osakastyöt	79	37	6
	yhteensä	128	51	9
Töiden arvioidut kustannukset (milj. mk)	valtiontyöt	17,5	5,9	1,1
	osakastyöt	5,4	5,3	0,8
	yhteensä	22,9	11,2	1,9
Peltoa hyötyalasta (ha)		6 100	3 000	600

Osakastyöt, jotka hyödynsaajat toteuttavat avustuksen turvin itse, muodostavat nykyisin selvän enemmistön tuettavien hankkeiden lukumäärästä. Alueellisten ympäristökeskusten valtion työnä toteuttamiin töihin on kui-

tenkin käytetty valtion varoja huomattavasti enemmän kuin osakastöihin. Valtiontyöt rahoitetaan osittain avustuksella, osittain hyödynsaajille myönnettävällä valtionlainalla.

Valtion tukema peruskuivatustoiminta painottuu rannikkoseutujen alaville viljelysmaille, etenkin Pohjanmaalle. Varsinkin Etelä- ja Lounais-Suomessa maanomistajat toteuttavat pieniä peruskuivatushankkeita paljolti ilman valtion tukea. Tällaisen toiminnan määrästä ei ole arviota.

Peruskuivatushankkeiden suunnittelu ja ojitustoimitus

Peruskuivatushankkeiden suunnittelusta vastaavat toimitusinsinööri ja uskotut miehet. Rahoituslain 4 §:n 3 momentin perusteella on voitu vaatia pidettäväksi ojitustoimitus rahoituskäsittelyn ehtona myös niin sanotuissa sopimusojituksissa, joiden osuus kaikista ojitustoimituksista on kuitenkin vähäinen. Ainoastaan pienehköt ojitustyöt on voitu tehdä ulkopuolisen asiantuntijan laatiman suunnitelman pohjalta ilman ojitustoimitusta.

Alueellisissa ympäristökeskuksissa on laajalti käytössä menettely, jossa keskus pyytää maaseutuelinkeinopiiriltä ojitustoimitushakemuksessa tarkoitettua hankkeen rahoitusmahdollisuuksista ennakkokannanoton, jos hankkeeseen on tarkoitus hakea myös valtion rahoitustukea. Menettely on ollut vapaa-muotoinen ja siihen on voinut kuulua esimerkiksi neuvotteluja ja yhteisiä maastokäyntejä.

Vesilain mukaan ojitustoimituksen hakijan on maksettava kustannukset, jotka johtuvat kokousten pitämisestä sekä uskottujen miesten ja apumiesten palkkioista. Nämä kustannukset ovat suunnittelukustannuksiin verrattuna vähäisiä, ja ne kuuluvat valtion tukemissa hankkeissa rahoitustuen piiriin. Ojitustoimituksen ja siihen liittyvän suunnittelutyön muista kustannuksista vastaa valtio.

Hyödynarvio ja kustannusten osittelu

Kustannusten jakautuminen peruskuivatushankkeessa mukana olevien tilojen kesken perustuu vesilain mukaiseen hyödynarvioon. Vesilain mukaan kustannukset on jaettava ojituksesta saatavan hyödyn suhteessa. Ojituksesta hyötyä saavien kannalta hyödynarviossa on keskeistä kustannusten osittelu, jossa määritetään hyödynsaajien osuudet hankkeen rakentamis- ja kunnossapitokustannuksista ojituksesta kullekin tilalle koituvan hyödyn suhteessa. Valtion rahoituksen kannalta hyödynarvio palvelee hankkeen tarkoi-

tuksenmukaisuuden selvittämistä. Tarkoituksenmukaisuusharkinnassa tulee kuitenkin ottaa huomioon useita muitakin taloudellisia ja yhteiskunnallisia tekijöitä, joita ei yleensä voida arvioida rahamääräisesti.

Markkamääräisellä hyödynarviolla on merkitystä kustannusten jaossa, koska niin sanottu passiiviosakas on vesilain mukaan velvollinen ottamaan osaa ojituskustannuksiin enintään sitä hyötyä vastaavalla määrällä, jonka yhteinen ojitus tuottaa hänen maalleen. Passiiviosakkailla tarkoitetaan sellaisia hyödynsaajia, jotka eivät ole allekirjoittaneet yhtiösopimusta.

Ojituksen hyöty on vesilaissa määritelty ojituksesta johtuvasta maan tuottokyvyn lisäyksestä aiheutuvaksi maan arvon nousuksi ottamalla huomioon myös mahdollisuus käyttää aluetta tuottavammalla tavalla kuin aikaisemmin. Tämän määritelmän tarkoittama hyötyalue ei koske ojitusalueen yläpuolisia alueita, koska niille ei aiheudu ojituksesta kuivatushyötyä.

Metsäojitus- ja muiden haittojen huomioon ottaminen

Peruskuivatustarvetta ovat lisänneet sellaiset haitat, jotka ilmenevät tulvien lisääntymisenä ja uomien liettymisenä tai muuna tukkeutumisena. Nämä haitat aiheutuvat kohdealueen yläpuolisista toimenpiteistä kuten metsä- ja muista ojituksista, jätevesien johtamisesta tai avohakkuista. Haitat voidaan jakaa sellaisiin, joiden aiheuttaja on riittävällä varmuudella todettavissa, ja toisaalta sellaisiin, joissa mahdollisia aiheuttajia on useita ja osallisuuden selvittäminen hyvin vaikeaa. Mikäli haitat on voitu osoittaa johtuviksi tietystä yläpuolisesta toimenpiteestä, niiden aiheuttaja on vesilain mukaan velvollinen huolehtimaan haittojen poistamisesta ja tarvittaessa korvaamisesta.

Uusissa metsä- ja turvemaiden ojituksissa on pyritty entistä korostuneemmin mahdollisten haittojen ennalta estämiseen. Siitä huolimatta voi esimerkiksi yhteisvaikutuksina ilmetä haittoja, joiden ennakointi on vaikeaa. Kun haitan aiheuttajaa ei aina ole voitu yksilöidä eikä toteuttaa siten aiheuttamisperiaatteen mukaista vastuuta haittojen poistamiseksi, on peruskuivatushankkeissa tarvetta ottaa huomioon myös edellä mainitunlaisten haittojen poistaminen ja vähentäminen.

Metsäojituksista ja muista syistä aiheutu-

neet haitat ovat olleet eräänä perusteena valtion varojen myöntämislle peruskuivatustöihin ja haittojen poistaminenkin on rahoitettu pääosin peruskuivatusmäärärahoista. Metsänparannusvarojen käyttö tähän tarkoitukseen on ollut vähäistä, koska haittojen alkuperää on ollut vaikea riittävän selvästi osoittaa. Metsäojitusmenettelyn puutteena voidaan ulkopuolisiin haitankärsijöihin nähdessä sitä, että siinä ei muodosteta samankaltaisten ojen kunnossapidosta vastaavaa yhtiötä kuin lähes kaikissa peltojen peruskuivatushankkeissa.

Peruskuivatushankkeissa ei ole selvitetty arvioidun ulkopuolisen haitan vaikutusta rahoitusosuuden suuruuteen. Näin ollen peruskuivatushankkeen osakkaat ovat yleensä joutuneet maksamaan tiettyä, vaikkakin usein edullisesti lainoitettua kustannusosuutta ulkopuolelta aiheutuneiden haittojen määrästä riippumatta. Tämä on koettu epäoikeudenmukaiseksi.

Ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen

Voimassa oleva rahoituslaki- ja -asetus eivät sisällä ympäristön suojelua ja hoitoa koskevia erityissäännöksiä. Ympäristönäkökohtiin kiinnitetään kuitenkin rahoitusmenettelyssä huomiota ja edellytetään esimerkiksi haitallista vesistökuormitusta ehkäiseviä toimenpiteitä. Ympäristöhallinnossa tehdään peruskuivatuksen vesistökuormituksen vähentämismenetelmiä koskevaa tutkimusta.

Peruskuivatushankkeiden yhteydessä on viime vuosina tukemisen ehdoksi pyritty muodostamaan sopimuksin uomien varsille pellolta tapahtuvaa huuhtoutumista rajoittavia suoja-alueita. Maataloudesta aiheutuvan vesistökuormituksen vähentämisessä on yleensä turvaututtu lähinnä neuvontaan ja ohjaukseen. Viime aikoina on korostunut valtion tuen merkitys ympäristön suojelun ja hoidon edistämiseksi silloinkin, kun tuki ei suuntaudu suoranaisesti ympäristöhoitotoimenpiteisiin.

Peruskuivatushankkeiden rahoitus

Valtion varojen myöntämisen edellytykset kuivatushankkeisiin on määritelty rahoituslain 4 §:ssä. Sen mukaan varojen myöntämisen edellytyksenä on, että työtä varten on laadittu hyväksyttävä suunnitelma kustannusarvioineen ja, milloin yritys on yhteinen, tarpeellisine kustannusten ositteluineen. Työn

arvioidut kustannukset eivät saa olla kohtuuttomat sillä saavutettavaan hyötyyn verrattuna. Edellytyksenä varojen myöntämislle on nykyisin myös se, että kiinteistön omistajan pääelinkeinona on maatala- tai puutarhatalouden harjoittaminen. Jos yritys on yhteinen, edellytyksenä varojen myöntämislle on, että kuivatushyödyistä suurin osa tulee maatala- tai puutarhataloutta pääelinkeinonaan harjoittavien henkilöiden omistamille kiinteistöille. Lisäksi edellytyksenä varojen myöntämislle on, että yritystä on pidettävä tarpeellisena ja sen toteuttamista valtion tuella tarkoituksenmukaisena. Nämä edellytykset ovat monin kohdin edelleen tarkoituksenmukaisia. Joiltakin osin niissä on kuitenkin korjaamis- ja täydentämistarvetta.

Valtionhallinnon kehittämisessä on viime aikoina ollut eräänä keskeisenä tavoitteena siirtää toimintoja niin paljon kuin mahdollista yksityisen sektorin hoidettavaksi. Peruskuivatuksakin niin sanotut osakastyöt ovat yleistyneet, koska ne voidaan usein ja etenkin pienehköissä hankkeissa toteuttaa joustavasti, nopeasti ja edullisesti.

Peruskuivatushankkeisiin voidaan nykyisen rahoituslain mukaan myöntää avustusta ja valtionlainaa. Avustusten käytön keskeisenä etuna on niiden hallinnollisen käsittelyn yksinkertaisuus. Peruskuivatushankkeista on osakastyötä tuettu käytännössä pelkällä avustuksella, vaikka myös lainan myöntäminen on rahoitusasetuksen mukaan mahdollista. Valtion työnä toteutettavat peruskuivatushankkeet rahoitetaan kokonaisuudessaan valtion varoin siten, että osa kustannuksista myönnetään avustuksena ja loppuosa lainana. Lainan korko on koko maassa 3 prosenttia ja takaisinmaksuaika noin 23 vuotta.

Avustusosuus ja vyöhykejako

Nykyisen rahoituslain ja -asetuksen mukaisia avustusosuuksia ja vyöhykejakoja on pidetty tavanomaisiin peruskuivatushankkeisiin melko hyvin soveltuvina. Rahoituslain mukaan maa on jaettu etelästä alkaen kolmeen vyöhykkeeseen, joilla avustusosuudet ovat seuraavat: I vyöhyke enintään 25 prosenttia, II vyöhyke 10—40 prosenttia ja III vyöhyke 30—60 prosenttia. Osakastyölle avustus voidaan lisäksi myöntää enintään 10 prosenttiyksikköä suurempana kuin kyseisellä vyöhykkeellä muutoin myönnettäisiin. Joissakin erikoistapauksissa on mahdollista myöntää lisäavustusta 25 prosenttiyksikköä ja jopa

rahoittaa valtion työ kokonaan avustuksella.

Peruskuivatushankkeiden kunnossapito

Peruskuivatushankkeiden kunnossapito kuuluu hankkeen hyödynsaajille. Peruskuivatushankkeiden kunnossapidon valvonnasta valtion rahoitusehtojen noudattamista koskeville osin vastaa rahoitusasetuksen perusteella ympäristöhallinto siltä osin kuin kysymys on valtiontoista. Osakastöiden kunnossapidon valvonnasta vastaavat maaseutuelinkeinopiirit. Rahoitusehtojen noudattamiseen liittyvä kunnossapidon valvonta on eri asia kuin vesilain noudattamisen valvonta, joka ojituksen osalta kuuluu ympäristöhallinnolle ja kuntien ympäristönsuojelulautakunnille.

Rahoitusehtojen noudattamiseen liittyvä kunnossapidon valvontaa on ympäristöhallinnossa suunnattu suurimpiin hankkeisiin ja erityisesti sellaisiin kohteisiin, joissa valvonnan puutteesta aiheutuva vaurio, kuten padon murtuminen, aiheuttaisi suuria vahinkoja. Valvontaa on lisäksi suunnattu uusimpiin, salaojitussyvyyteen kaivettuihin hankkeisiin. Pyyntöä on asiantuntija-apua annettu mille tahansa ojitusyhtiölle. Kunnossapitotarkastusten lisäksi valvonnassa käytetään neuvontaa ja ojitusyhtiöiden toimitsijoiden koulutusta, joissa vesiensuojelunäkökohdat ovat viime aikoina korostuneet.

2.2. Nykytilan arviointi

Yleistä

Peruskuivatus toiminnan tukemisen tarkoituksenmukaisuutta voidaan arvioida selvittämällä toiminnan taloudellisia, yhteiskunnallisia ja ekologisia vaikutuksia.

Peruskuivatus toiminnan yhteiskunnalliset vaikutukset liittyvät lähinnä tilojen ja kyläyhteisöjen elinkelpoisuuden säilymiseen. Nykyaikaista maataloutta ei voida harjoittaa ilman toimivaa kuivatusta. Elinkelpoisuuden arviointi onkin perinteisesti kuulunut hankkeiden rahoitusedellytysten tarkasteluun. Kuivatustuen tarve liittyy niihin investointeihin, joita kohdealueella on tehty tai tekeillä esimerkiksi tilarakenteeseen, tiestöön, vesihuoltoon ja rakennuskantaan. Pelkkä kuivatustuki ei yksin takaa elinkelpoisuuden säilymistä. Toisaalta muunlainen tukeminen ilman samanaikaista vesitalouden huolehtimista ei myöskään ole tarkoituksenmukaista, jos kuivatus on puutteellinen. Peruskuiva-

tushankkeiden yhteydessä tehtävillä ympäristöhoitotoimilla voi olla myös merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Vesien käyttökelpoisuutta ja maisemaa parantamalla voidaan parantaa myös ympäristön viihtyisyyttä ja terveellisyyttä.

Valtion tuen tarvetta harkittaessa on edellä esitetyn lisäksi otettava huomioon monia muita tekijöitä kuten kuivatustöiden tarve tulevana vuosina, tarvittavien kuivatustoimenpiteiden laajuus ja monimutkaisuus sekä niihin liittyvät hyödynsaajien väliset yhteistyövaikeudet, hankkeiden valuma-alueilta aiheutuvat liettymis- ja tulvahaitat sekä oikeudenmukaisuus- ja tasa-arvovaatimukset vaikutusalueiden maanomistajien kohtelussa.

Tehdyt selvitykset ovat osoittaneet, että kuivatustarvetta on runsaasti sellaisilla alueilla, joiden säilyttäminen pysyvässä viljelyssä on tarkoituksenmukaista. Luonnonolot, maan nousu, routa ja halla, maan painuminen ja kuluminen sekä erilaiset toimenpiteet aiheuttavat lisäksi kuivatuksen ajoittaista uusimistarvetta, vaikka rakenteiden kunnossapidosta olisi huolehdittu asianmukaisesti.

Suunnittelu ja ojitustoimitus

Peruskuivatushankkeiden suunnittelu-prosessi ja erityisesti siihen sisältyvä hyödynarviointi ja kustannusten osittelu on koettu monissa tapauksissa liian raskaaksi. Etenkin kunnossapitoluonteisten hankkeiden osalta on tarpeellista ottaa käyttöön nykyistä kevyempi suunnittelumenettely. Nykyiseen tapaan laaditun hyödynarvion ei perusteellisuudestaan huolimatta ole katsottu johtavan oikeudenmukaiseen tulokseen esimerkiksi silloin, kun kuivatushaitat ovat aiheutuneet hankkeen yläpuolisella vesistöalueella tehdyistä toimenpiteistä kuten metsäojituksista.

Maksullisuuden soveltuvuus ojitustoimitukseen

Vesilain mukainen ojitustoimitus on julkisoikeudellinen suorite. Se liittyy kansalaisten oikeuksien määrittämiseen ja niiden keskinäiseen yhteensovittamiseen. Valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n 3 momentin mukaisesti olisi harkittavissa mahdollisen maksun määräämistä omakustannusarvoa vähäisemmäksi tai perimättä jättämisestä. Ojitustoimituksen maksullisuuden tulisi olla perusteiltaan yhtäläistä riippumatta siitä, koskeeko toimitus peruskuivatushanketta vai

muita vesilaisissa mainittuja tarkoituksia.

Peruskuivatussuunnitelman laatiminen aiheuttaa ojitustoimituksessa suurimmat kustannukset. Nykyisin suunnitelma on laadittu ojitustoimituksessa valtion kustannuksella. Vesioikeudellisessa lupakäsittelyssä, toisin kuin ojitustoimituksessa, hakijan hankkima ja kustantama suunnitelma on liitettävä jo lupahakemukseen.

Peruskuivatushankkeen suunnitelman laatiminen olisi tarkoituksenmukaista tehdä mahdolliseksi siten, että ojitustoimituksen hakija voi huolehtia siitä joko ennen ojitustoimitusta tai sen aikana. Mikäli hakija niin haluaa tai hyödynsaajien yhteistoimintaa ei synny, suunnitelma kuitenkin laadittaisiin ojitustoimituksessa. Ojitustoimituksessa tehtävä suunnittelu tulisi samalla saattaa maksulliseksi. Hinnoittelun lähtökohtana voisi olla kiinteä hehtaarikustannus, joka perustuisi keskimääräisiin suunnittelukustannuksiin tavanomaisissa hankkeissa. Myös hakijan laatiman suunnitelman huomattavat tarkistukset olisivat ojitustoimituksen yhteydessä maksullisia.

Ojitustoimituksista nykyisinkin perittävät toimituskulut kuten uskottujen miesten palkkiot ja matkakulut tulisi edelleen periä hakijalta. Muu ojitustoimitus tulisi suunnitelman laatimista lukuunottamatta katsoa sellaiseksi oikeudenhoitoon liittyväksi viranomaistoinnaksi, joka on perusteltua pitää maksuttomana. Hakijoille tulee etukäteen ilmoittaa arvio suunnittelusta ja ojitustoimituksesta aiheutuvista kustannuksista. Peruskuivatussuunnitelman maksullisuuteen ja sen laatimiseen ojitustoimituksessa liittyen ehdotetaan tehtäväksi vesilainsäädäntöön eräitä muutoksia.

Ympäristön suojele ja hoito

Peruskuivatuksella voidaan vähentää maataloudesta aiheutuvia vesistöhaittoja. Toimiva salaojitus vähentää pelloilta tulevaa kiintoaine- ja ravinnekuormitusta. Riittävä peruskuivatus on salaojituksen moitteettoman toiminnan edellytys. Peruskuivatuksen suunnittelun yhteydessä on tarkoituksenmukaista selvittää, miten uomien varrelle tarvittavat pientareet ja mahdolliset suojaikaistat tulisi mitoittaa pelloilta tulevan kiintoaine- ja ravinnehuuhtoutuman vähentämiseksi. Valtion rahoitustuen myöntämisen edellytyksenä voitaisiin vaatia, että riittävät suojaikaistat esitetään suunnitelmassa ja toimitusmiesten lau-

sunnossa, vaikka ojitustoimituksen päätöksessä voidaan määrätä vain vesilain 6 luvun 4 §:n mukainen piennar.

Kosteikkojen ja suojaikaistojen muodostaminen palvelee ympäristönsuojelua ja -hoitoa ja on samalla sopusoinnussa viljelyalan vähentämispyrkimysten kanssa. Peruskuivatuksen suunnittelu antaa tilaisuuden sovittaa näitä tarpeita keskenään yhteistyössä maaseutuelinkeinoviranomaisten kanssa. Tällöin voidaan samalla tarkastella myös muita mahdollisia maataloudellisia tukitoimenpiteitä ympäristönäkökohtien edistämiseksi peruskuivatustoiminnassa.

3. Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen lähtökohtana on se, että Suomessa on tarpeellista säilyttää tärkeimpien maataloustuotteiden tuotantomahdollisuudet. Tämä edellyttää, että huolehditaan viljelykäytössä pysyvien peltoalueiden riittävästä kuivatuksesta. Koska peruskuivatuksessa on kysymys useimmiten laajoista ja kustannusvaikutuksiltaan huomattavista hankkeista, peruskuivatusta tulisi edelleen tukea valtion varoin.

Esityksen tarkoituksena on vähentää yksittäisiin peruskuivatushankkeisiin liittyvää taloudellista ja muuta eriarvoisuutta, joka johtuu muun muassa yläpuolisesta vesistöistä tulevasta lietteestä sekä hankkeiden laajuudesta ja vaikeasta teknisestä toteuttamisesta. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että valtion tukea voitaisiin nykyiseen tapaan myöntää ojitus- tai järjestely-yhtiölle tai kiinteistönomistajille yhteistä peruskuivatushanketta varten ja että eräissä tapauksissa hankkeet voitaisiin toteuttaa valtion työnä.

Tavoitteena on se, että peruskuivatustoiminnassa otetaan huomioon ympäristön hoitoa ja suojele koskevat vaatimukset. Tähän tavoitteeseen esityksessä pyritään sillä, että valtion rahoitustuen myöntämisen edellyksenä olisi ympäristön hoidon ja suojele riittävä huomioon ottaminen peruskuivatushankkeissa.

Esityksessä ehdotetaan peruskuivatushankkeiden suunnittelun ja niiden rakentamisen vastuuta ja työpanosta siirrettäväksi valtiolta hyödynsaajille. Niin sanottujen osakastöiden, jotka hyödynsaajat toteuttavat itse, osuutta valtion rahoitustuesta ehdotetaan lisättäväksi nykyisestään. Peruskuivatushanke tulisi kuitenkin voida hyödynsaajien hakemuksesta toteuttaa osittain tai kokonaan valtiontyönä,

mikäli se on erityisen laaja, sisältää hankalia teknisiä tai ympäristönäkökohtiin liittyviä ongelmia tai hankkeen toteuttamiseen valtion työnä on muita erityisiä syitä. Tämä on perusteltua, koska tällaisissa hankkeissa hyödynsaajien ei voida kohtuudella edellyttää selviytyvän niiden suunnittelusta ja rakentamisesta.

Suunnitteluvastuun siirtämiseksi osin hyödynsaajille ja suunnittelujärjestelmän joustavuuden lisäämiseksi ehdotetaan vesilakia muutettavaksi siten, että hakijalle annetaan mahdollisuus itse huolehtia suunnitelman laatimisesta esimerkiksi ulkopuolista asian tuntijaa käyttämällä joko ennen ojitustoimistusta tai sen aikana. Samalla ehdotetaan peruskuivatushanketta koskevan suunnitelman laatiminen saatettavaksi maksulliseksi silloin, kun suunnitelma laaditaan ojitustoimituksessa. Muilta osin ojitustoimituksen maksullisuus ehdotetaan pidettäväksi vesilain voimassa olevien säännösten mukaisena.

Etenkin aiemman hankkeen peruskorjausten osalta on tarpeen keventää nykyistä suunnittelumenettelyä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että niin sanotuissa peruskorjaushankkeissa valtion tukea tulisi voida myöntää edellyttämättä uutta suunnitelmaa. Tukipäätöksen pohjana voisi tällöin olla tarpeen mukaan täydennetty aiemman hankkeen suunnitelma.

Esityksen tavoitteena on lähentää peruskuivatuksen rahoitusmenettelyä maaseutuelinkeinojen investointitoiminnassa käytävään menettelyyn. Voimassa oleviin peruskuivatusta koskeviin säännöksiin verrattuna tämä merkitsee valtionlainojen maksuaikaa koskevien säännösten muuttamista ja samalla rahoitusehtojen jonkin asteista tiukentamista. Nykyisestä laista poiketen ehdotetaan, että vyöhykejaosta luovutaan ja avustuksen suuruus suhteutetaan koulutuksen avulla muihin tuen tarvetta osoittaviin tekijöihin.

Osakastöihin ehdotetaan myönnettäväksi nykyisen rahoituskäytännön mukaisesti yksinomaan avustusta. Valtiontyönä toteutettaviin hankkeisiin voitaisiin myöntää sekä avustusta että valtionlainaa tai pelkästään valtionlainaa. Varoja tämän lain toimeenpanoon voitaisiin osoittaa myös maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Peruskuivatushankkeiden avustukseksi ehdotetaan enintään 50 prosenttia hankkeen hyväksyttävästä kustannusarviosta. Enimmäisavustusosuutta voitaisiin korottaa erityisistä syistä siten kuin asetuksella tarkemmin

säädetään. Valtionlainan koroksi ehdotetaan koko maassa 3 prosenttia.

Esityksen yhtenä tavoitteena on myös kestävän kehityksen edistäminen ja huomioon ottaminen peruskuivatustoiminnassa. Erityisenä pyrkimyksenä on ympäristön tilan haitallisen muuttamisen estäminen ja ympäristön tilan parantaminen. Nämä tavoitteet tulisi aikaisempaa paremmin ottaa huomioon kuivatussuunnittelun kehittämisessä. Peruskuivatuksella voidaan toisaalta vähentää maatalouden vesistöhaittoja, koska toimiva salaojitus vähentää pelloilta tulevaa kiintoaine- ja ravinnekuormitusta. Riittävä peruskuivatus on salaojituksen moitteettoman toiminnan edellytys. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi esityksessä ehdotetaan, että harkinnanvaraiset ympäristöhoitotoimet, kuten esimerkiksi kosteikkojen muodostamisesta aiheutuvat toimenpiteet, voitaisiin rahoittaa kokonaan avustuksena.

Edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi ehdotetaan säädettäväksi laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta. Ehdotetulla lailla kumottaisiin nykyisin voimassa oleva laki valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin. Lisäksi ehdotetulla lailla kumottaisiin eräiden vesirakennustöiden hoitamisesta annetun lain 2—4 §, koska niissä tarkoitetut asiat sisältyisivät ehdotettuun lakiin ja sen nojalla säädettäväksi tarkoitettuun asetukseen. Tavoitteiden toteuttamiseksi ehdotetaan muutettavaksi myös eräitä vesilain säännöksiä ojitusta ja ojitustoimitusta koskevilta osin. Uusien lainojen takaisinperinnästä huolehtisi keskitetysti maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Tämä on tarkoituksenmukaista sen vuoksi, että rahoituspäätösten tekemisestä huolehtisivat ehdotuksen mukaan maaseutuelinkeinopiirit, joilla on jo olemassa atk-yhteydet maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskukseen.

Ehdotetun lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät tulvasuojelu-, vedenhankinta- ja viemärintyöt. Valtion tuki vedenhankintaan ja viemärintöihin määräytyy nykyisin yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain ja luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain sekä valtion vesihuoltotoista annetun valtioneuvoston päätöksen nojalla.

Tulvasuojelu- ja eräiden muiden vesistötoimenpiteiden osalta on tarkoitus antaa erikseen valtioneuvoston päätös, jolla ohjattaisiin viranomaisten ja eri osapuolten toimin-

taa valtion talousarviossa rahoitettavien hankkeiden valmistelussa.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetulla lailla peruskuivatustoiminnan tukemisesta kumottaisiin nykyisin voimassa oleva laki valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin sekä eräiden vesirakennustehtävien hoitamisesta annetun lain 2—4 §:n säännökset. Peruskuivatukseen myönnettäisiin lakiehdotuksen mukaan tukea valtion talousarviossa vuosittain osoitettavien määrärahojen puitteissa kuten nykyisinkin, mutta rahoitusperusteet muuttuisivat. Varoja ehdotetun lain toimeenpanoon voitaisiin osoittaa myös maatilatalouden kehittämisrahastosta. Ehdotetut muutokset vähentäisivät valtion menoja. Peruskuivatushankkeiden hyödynsaajien kustannukset kasvaisivat vastaavasti jonkin verran. Lakiehdotuksella ei ole sanottavia kunnallistaloudellisia vaikutuksia.

Osakastöissä, joihin valtaosa tuesta on tarkoitettu suunnata, avustuksen enimmäisosuus hyväksyttävistä kustannuksista laskisi ehdotuksen mukaan keskimäärin 10 prosenttisykköä. Valtiontöissä enimmäisavustus pysyisi käytännössä ennallaan, mutta lain ehdot tiukkenisivat ja hyödynsaajilta edellytettäisiin valtionlainan lisäksi vähintään 10 prosentin välitöntä omaa vastuuta hankkeen kustannuksista. Tuettavan peruskuivatustoiminnan nykyisellä laajuudella ehdotetuista muutoksista aiheutuisi vajaan miljoonan markan vuotuinen säästö valtion menoissa. Nykyisellä rahoitustasolla tukea voitaisiin vastaavasti myöntää 20—30 prosenttia laajempaan toimintaan.

Rahoitustuen viimeaikainen taso (2 miljoonaa markkaa lainaa, 2 miljoonaa markkaa avustusta) ei ole riittävä toiminnan tarpeeseen nähden. Määrärahalla voitiin parantaa vain noin 1 000 peltohehtaarin peruskuivatusta vuodessa. Rahoituskäsittelyä odottaa 188 hanketta, joiden hyötyala on yhteensä 19 000 hehtaaria ja kustannukset yli 70 miljoonaa markkaa.

Ehdotus vesilain muuttamisesta siten, että hakijan on joko liitettävä hankkeen suunnitelma ojitustoimitushakemukseen tai maksettava suunnittelukustannukset, aiheuttaisi toteutuessaan valtiolle kustannussäästöjä. Suunnittelukustannuksista osa siirtyisi alu-

eellisten ympäristökeskusten toimintamomentilta valtion tukimenoihin, koska suunnittelukustannukset kuuluvat tuettaviin kustannuksiin. Loppuosa siirtyisi hyödynsaajien maksettavaksi. Se olisi toiminnan nykytasolla noin 1 miljoonaa markkaa vuodessa. Muutoksen vaikutukset näkyisivät valmiiden suunnitelmien vuoksi täysimääräisesti vasta myöhemmin vuosina.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Ehdotuksen tarkoituksena on siirtää tavannomaisten peruskuivatushankkeiden suunnittelu hyödynsaajien tehtäväksi ojitustoimituksen ulkopuolella. Tällöin alueellisten ympäristökeskusten voimavarojen tarve näissä tehtävissä vähenisi. Rahoituksen supistumisesta aiheutunut suunnitelmareservi ja hakemusten määrän väheneminen ovat jo johtaneet voimavarojen uudelleen suuntaamiseen. Ehdotettu muutos merkitsi lähinnä sitä, että toiminnan jälleen voimistuessa organisaatiota ei tarvitsisi vastaavasti kasvattaa.

Valtion lainojen tai maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnettyjen lainojen takaisin perintää ehdotetaan muutettavaksi nykyiseen verrattuna siten, että se tapahtuisi keskitetysti maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen toimesta peruskuivatustoiminnan tukemisesta ehdotetun lain mukaisten lainojen osalta. Sen sijaan kumottavaksi ehdotetun, nykyisin voimassa olevan rahoituslain mukaisten lainojen takaisinperinnästä huolehtivai edelleen lääninhallitukset. Esityksellä ei ole olennaisia henkilöstövaikutuksia edellä mainittujen viranomaisten osalta. Nykyisen rahoituslain mukaisten lainojen takaisinperinnän on arvioitu päättyvän 2020-luvulla.

4.3. Ympäristövaikutukset

Esitys sisältää useita ympäristön suojelua ja hoitoa koskevia parannusehdotuksia valtion tukea koskeviin säännöksiin. On odotettavissa, että hankkeiden haitalliset ympäristövaikutukset vähenevät ja maaseutu ympäristö kohentuu hankkeiden vaikutusalueella, mikäli nämä esitykset toteutuvat.

Peruskuivatushankkeen suunnitelmalta edellytettäisiin ympäristön suojelun ja hoidon erityistä huomioita ottamista ehtona rahoitustuen myöntämiselle. Hankkeesta aiheutuvan vesistökuormituksen rajoittaminen on keskeistä. Myös pelloilta huuhtoutuvaa kuor-

mitusta pyrittäisiin vähentämään muodostamalla hyötyalueen uomien varsille riittävät suojakaistat. Toimenpiteen merkitys on maataloudesta aiheutuvan kokonaiskuormituksen vähentämisen kannalta pieni, mutta se tukee osaltaan vastaavaa kehitystä muualla.

Kohdealueen ympäristöarvon säilyttämis- tai parantamistavoite on asetettu yleiseksi rahoitusehdoksi. Tavoite liittyy paitsi vesien ja vesiluonnon suojeluun myös yleiseen luonnon ja maiseman suojeluun ja hoitoon toimenpidealueilla.

Valtion enimmäistukea hankkeelle voitaisiin ehdotuksen mukaan korottaa, mikäli vesiensuojelutoimenpiteet ovat erityisen kalliita. Harkinnanvaraiset ympäristöhoitotoimet voitaisiin rahoittaa kokonaan valtion tuella. Näin voitaisiin edistää muun muassa maisemanhoitoa arvokkailla maisema-alueilla ja kosteikkojen muodostamista.

5. Asian valmistelu

Nykyisin voimassa olevan valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annetun lain uudistamista on selvitetty menneinä vuosina eri yhteyksissä. Tämän esityksen valmistelu perustuu maa- ja metsätalousministeriön 15 päivänä lokakuuta 1991 asettaman peruskuivatus- ja tulvasuojelutoiminnan kehittämistyöryhmän (Työryhmämuistio MMM 1993:5) sekä saman ministeriön 5 päivänä lokakuuta 1993 asettaman peruskuivatuksen ja tulvasuojelun säästötyöryhmän (Työryhmämuistio MMM 1994:10) tekemiin ehdotuksiin.

Edellä mainittu peruskuivatus- ja tulvasuojelutoiminnan kehittämistyöryhmä teki runsaasti periaatteellisia ehdotuksia, jotka koskivat rahoituslain uudistamistarvetta. Tämän työryhmän ehdotusten ja niistä saatujen

lausuntojen pohjalta peruskuivatuksen ja tulvasuojelun säästötyöryhmä laati hallituksen esityksen muotoon ehdotuksensa laiksi peruskuivatustoiminnan tukemisesta ja laiksi vesilain muuttamisesta.

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä työryhmän ehdotuksen pohjalta ja asiasta mm. oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä ja ympäristöministeriöltä pyydytetyt lausunnot huomioon ottaen.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitykseen sisältyvä lakiehdotus peruskuivatustoiminnan tukemisesta sivuaa Euroopan taloudellisen yhdentymisen puitteissa tapahtuvia sääntelyjä, jotka koskevat Euroopan unionin kautta tulevia maatalouden investointitukia ja alueellisia tukia sekä ympäristötukia. Tässä esityksessä tarkoitettu peruskuivatuksen tukeminen olisi edelleen Suomen omaa kansallista tukea peruskuivatustoimintaan, jolla ensisijaisesti luodaan edellytykset salaojituksen moitteettomalle toiminnalle ja vähennetään siten pelloilta vesistöihin tulevaa kiintoaine- ja ravinnekuormitusta. Esityksessä tarkoitettun tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että peruskuivatushankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa otetaan ympäristön hoito ja suojeleminen riittävästi huomioon. Esityksessä tarkoitettulla peruskuivatuksella parannettaisiin laajemman alueen kuin yhden tilan tuotantotedellytyksiä sekä luotaisiin edellytykset asianomaisen alueen muille investoinneille, jotka palvelevat muun muassa liikennettä, vesihuoltoa ja rakentamista. Tämän vuoksi lakiehdotuksessa tarkoitettu tuki peruskuivatustoimintaan ei olisi ristiriidassa Euroopan unionissa sovellettavien kilpailusäännösten kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotukset

1.1. Laki peruskuivatus toiminnan tukemisesta

1 §. *Soveltamisala.* Lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentista ilmenee peruskuivatus toiminnan tukemisesta säädettäväksi ehdotetun lain soveltamisala. Laki koskisi valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston varoista osoitettujen määrärahojen puitteissa myönnettävää valtion tukea peruskuivatus toimintaan, jonka tarkoituksena olisi maatilatalouden toimintaedellytysten parantaminen ja tuotantokustannusten alentaminen. Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät tulvasuojelutoimenpiteet. Valtion osallistumisen perusteista niihin on tarkoitus määrätä erikseen annettavalla valtioneuvoston päätöksellä.

Valtion tuen myöntäminen peruskuivatus toimintaan on aiheellista sen vuoksi, että toimiva peruskuivatus on viljelyn harjoittamisen eräs välttämätön ehto. Nykyaikaista maataloutta on tarkoituksenmukaista harjoittaa vain alueilla, joiden tuotantomahdollisuudet voidaan käyttää täysimääräisesti hyväksi. Peruskuivatuksen parantaminen ei lisää peltopinta-alaa, vaan yhdessä toimivan salaojituksen kanssa auttaa kasvukauden täyttä hyödyntämistä sekä parantaa satoa, helpottaa tuotantoa ja alentaa siten tuotantokustannuksia tuoteyksikköä kohti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, kenelle ja millaisiin hankkeisiin tukea voidaan myöntää. Ehdotettu peruskuivatus tuki eroaisi esimerkiksi maaseutuelinkeinolain (1295/1990) mukaisista investointituista sikäli, että sitä on ehdotuksen mukaan tarkoitus myöntää yhteisen peruskuivatushankkeen toteuttamiseksi usealle peruskuivatushankkeen vaikutusalueen kiinteistönomistajalle samanaikaisesti. Tuen myöntämisellä on tarkoitus edistää yhteistoiminnan syntymistä peruskuivatushankkeessa hyödynsaajina olevien kiinteistönomistajien kesken. Suurissa

ja suurehkoissa hankkeissa hyödynsaajien on vesilain mukaan perustettava ojitusyhtiö, jolle tuki olisi tarkoituksenmukaista myöntää. Pienissä hankkeissa tuki voitaisiin myöntää suoraan kiinteistönomistajille. Pykälän 2 momentissa tarkoitettuina kiinteistönomistajina voisivat olla yksityisten henkilöiden lisäksi esimerkiksi yhtiöt, kunnat tai valtio.

Ehdotettu laki peruskuivatus toiminnan tukemisesta koskee lähinnä maataloutta. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että peruskuivatushankkeen hyödyn tulee kohdistua pääasiassa viljelysmaahan. Ehdotettu tuki on tarkoitus kohdistaa laajempaan alueeseen eikä vain yhteen tilaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että hyödyn tulisi kohdistua useampaan kuin yhteen maatilaan. Hyötyalueeseen voisi kuitenkin kuulua myös esimerkiksi metsä- tai tonttimaata.

2 §. *Tukimuodot.* Pykälässä säädettäisiin siitä, missä muodossa valtion tuki myönnetään. Jotta valtion tukijärjestelmän ylläpidosta aiheutuisi mahdollisimman vähän kustannuksia, ehdotetaan pykälässä valtion tuki myönnettäväksi pääsääntöisesti avustuksena. Myös nykyisin voimassa olevien säännösten perusteella hyödynsaajien itse toteuttamia niin sanottuja osakastoita varten on käytännössä myönnetty yksinomaan avustusta, vaikka niille voidaan rahoituslain perusteella myöntää myös valtionlainaa. Suurin osa peruskuivatushankkeista tulisi vastaisuudessa olemaan osakastoita.

Peruskuivatushanke voitaisiin ehdotuksen mukaan hyödynsaajien hakemuksesta toteuttaa myös valtiontyönä, mikäli hanke on erityisen laaja, sisältää vaikeita teknisiä tai ympäristöllisiä ongelmia tai siihen on muu erityinen syy. Hankkeen laajuus ja ongelmallisuus on nykyisen rahoituslain aikana ollut keskeinen kriteeri ratkaistaessa hankkeen rahoittamista valtiontyönä.

Valtiontoista luopuminen johtaisi kohtuut-

tomuuteen, kun hankkeen osakkaat joutuisivat toimimaan rakennuttajina vaikeasti hallittavissa tilanteissa. Tällöin on perusteltua, että koko hanke tai siitä luontevasti erottuva vaikea osa toteutetaan valtioneutena. Tällaiset tilanteet edellyttävät lisäksi suunnittelijan ja toteuttajan kiinteätä yhteistoimintaa. Pykälässä mainittu muu erityinen syy valtioneutena toteuttamiseen voi olla esimerkiksi eri hyödynsaajien välinen ristiriita, joka voi tehdä rakennuttamiseen tarvittavan hyödynsaajien organisoitumisen mahdottomaksi.

Pykälässä tarkoitettuihin valtioneutoihin ehdotetaan nykyistä käytäntöä vastaavasti myönnettäväksi valtioneutana sen kustannusosuuden kattamiseksi, joka jää avustuksen ulkopuolelle. Myös pelkän valtioneutan myöntäminen olisi ehdotuksen mukaan mahdollista. Valtioneutan myöntäminen on tarpeellista suurissa ja suurehkoissa peruskuivatushankkeissa ilman omaa tahtoaan hankkeisiin mukaan joutuvien niin sanottujen passiiviosakkaiden aseman helpottamiseksi. Valtioneutoissa passiiviosakkaita voi olla paljon ja heidän kustannuksensa voivat olla merkittävät. Valtioneutana soveltuisi lisäksi muita lainamuotoja paremmin tilanteeseen, jossa valtio huolehtisi työstä ja kustannukset peritään jälkikäteen valtiolle.

3 §. *Määritelmät.* Pykälässä määriteltäisiin ehdotetussa laissa käytetyt keskeiset käsitteet. Pykälän 1 kohdassa maatala ehdotetaan määriteltäväksi samalla tavalla kuin se on määritelty maaseutuelinkeinoissa. Maatala voisi muodostua useista rekisteröidöistä, joilla on keskeinen asema peruskuivatuksen hyödynarviossa ja kustannusten osittelussa.

Pykälän 2—6 kohdassa on määritelty lakiehdotuksessa käytetyt käsitteet peruskuivatus, peruskuivatushanke, osakastyö, valtioneutyö ja peruskorjaustyö. Pykälän 3 kohdassa tarkoitettu peruskuivatushanke voi käsittää useita vesilain mukaisia kuivatusalueita, joilla kuivatuksen ja valtioneutan tuen tarvetta voidaan tarkastella erillisinä kysymyksinä.

Pykälän 7 ja 8 kohtaan ehdotetaan otettavaksi määritelmät pientareesta ja suojakaistasta. Usein sekoitetaan toisiinsa piennar ja sellainen uoman reunalle jätettävä pysyvä kasvillisuuden peittävä nauhamainen alue, jolla pyritään vähentämään pellon pinnalta vesistöön tapahtuvaa huuhtoutumista. Ehdotetussa laissa jälkimmäisestä on käytetty nimitystä suojakaista. Pykälän 7 kohdassa määritelty piennar on vesilain 6 luvun 4 §:n mukainen uoman kunnossapysymisen vuoksi

tarpeellinen ojan koskematon reuna-alue, jonka vähimmäisleveys on 0,6 metriä. Sanottua lainkohtaa sovellettaessa on pientareen enimmäisleveytenä yleensä käytetty 2,0 metriä. Piennarta ei voine vesilakiin nojaten määrätä muodostettavaksi pellolta tapahtuvan huuhtoutumisen estämiseksi, mutta se voi toimia suoja-alueen osana tai sellaiseenaan riittävänä suoja-alueena.

4 §. *Rahoitettavat kustannukset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, millaisiin peruskuivatushankkeen kustannuksiin lakiehdotuksessa tarkoitettua valtioneutan tukea voitaisiin myöntää. Peruskuivatushankkeen rakentamis- ja suunnittelukustannukset samoin kuin vesilain mukaisesta katselmus- ja ojitustoituksesta hakijalle aiheutuvat kustannukset ovat voimassa olevan rahoituslain 10 §:n mukaan sellaisia kustannuksia, joihin valtioneutan tukea voidaan myöntää. Myös hankkeesta aiheutuvat vahingonkorvaukset ovat nykyisin tällaisia kustannuksia lukuun ottamatta rahoitusasetuksessa erikseen mainittuja ojitusyhtiön mahdollisia sisäisiä korvauksia ojaksi tai vesilain mukaiseksi pientareeksi käytettävästä maasta.

Pykälän 1—4 kohdassa ehdotetut säännökset vastaavat sisällöltään voimassa olevan rahoituslain säännöksiä. Asetuksella on tarkoitus säätää vahingonkorvausten osalta siitä, että valtioneutan tukea ei ilman erityisiä syitä myönnettäisi osakkaalle maksettaviin korvauksiin, jotka johtuvat ojaksi, pientareeksi tai enintään kahden metrin levyiseksi suoja-kaistaksi käytettävästä maasta taikka kaivumaiden levityksestä aiheutuvista haitoista tai kaivojen mahdollisesta kuivumisesta. Vaikka edellä mainitunlaisiin vahingonkorvauksiin ei ehdotetun lain mukaan myönnettäisikään valtioneutan tukea, on ojitusyhtiön ne kuitenkin korvattava vahingonkäräjälle vesilain säännösten mukaisesti.

Edellä mainittujen kustannuserien lisäksi ehdotetaan pykälän 5 kohtaan otettavaksi säännös siitä, että harkinnanvaraisista ympäristönsuojelu- ja -hoitotoimenpiteistä aiheutuviin korvauksiin ja muihin kustannuksiin voidaan myöntää valtioneutan tukea. Säännös on tarpeellinen lähinnä sellaisia toimenpiteitä varten, jotka tehdään peruskuivatushankkeen varsinaisen hyötyalueen ulkopuolella. Tällöin peruskuivatushankkeeseen kuuluvalla alueella tai poikkeuksellisesti sen ulkopuolellakin asianosaisten sopimuksen perusteella kysymykseen voisi tulla esimerkiksi kosteikkoalueen perustaminen, jolloin tukea voitai-

siin myöntää maa-alueen käytön muuttumisesta aiheutuvan menetyksen korvaamiseen. Ehdotetun 5 kohdan säännöksen perusteella tukea voitaisiin myöntää myös korvauksiin hyötyalueelle asianosaisten sopimuksen perusteella muodostettavien suoja-alueiden selaisista osista, jotka ylittävät vesilain mukaisen pientareen leveyden.

5 §. *Suunnitelma ja ojitustoimitus.* Pykälässä säädettäisiin tuettavan peruskuivatushankkeen suunnitelmalle asetettavista vaatimuksista. Hyväksyttävästi laadittu suunnitelma asianmukaisine kustannusarvioineen ja kustannusositteluineen olisi pykälän 1 momentin mukaan eräänä valtion tuen saamisen perusedellytyksenä kuten voimassa olevassa rahoituslaissakin.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettu mahdollisuus vaatia tuen myöntämisen ehtona suunnitelman vahvistamista ojitustoimituksessa siinäkin tapauksessa, että ojitustoimitus ei ole vesilain perusteella välttämätön, vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tällä varmistetaan se, että ojitusyhtiön osakkuus on tilan omistajanvaihdoksesta riippumaton.

Yhteisellä sopimuksella ilman ojitustoimitusta toteutettavan peruskuivatushankkeen suunnitelma ehdotetaan tuen hakemista varten laadittavaksi noudattaen soveltuvin osin vesilakiin sisältyviä ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Keskeisimmät niistä ovat vesiasetuksen 78 §:ssä. Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa se, että jo hankkeen suunnitteluvaiheessa otetaan kaikki hankkeen toteuttamiseen liittyvät näkökohdat huomioon.

Lakiehdotuksen 3 §:n 6 kohdassa määrittely peruskorjaustyö tarkoittaa sellaista peruskuivatushanketta, jolla aiemmin toteutettu hanke uusitaan kokonaan tai merkittävilta osiltaan. Mikäli kuivatustavoite on edelleen sama eivätkä alueen olosuhteet ole muutoin merkittävästi muuttuneet, voimavaroja olisi tarkoituksenmukaista säästää hyväksymällä peruskorjaustyön suunnitelmaksi tarpeen mukaan täydennetty ja korjattu alkuperäisen hankkeen suunnitelma.

6 §. *Ympäristön suojeleminen ja hoito.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä ympäristön suojeleminen ja hoitoa koskevista edellytyksistä, jotka on otettava huomioon valtion tukea myönnettäessä. Kestävän kehityksen periaatteiden edistäminen edellyttää ympäristön suojeleminen ja hoidon erityistä huomioita ottamista valtion osallistumisessa peruskuivatus-toimintaan siten kuin tässä pykälässä ehdo-

tetaan. Ehdotetulla säännöksellä voitaisiin ennalta vaikuttaa hankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen ja vaatia sen nojalla tuen myöntämisen ehtona myös sellaisia toimenpiteitä, jotka eivät ole muun lainsäädännön perusteella välttämättömiä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa ehdotetaan työnaikaisen vesistökuormituksen ja sen jälkeisen eroosion vähentämiseksi käyttämään tarvittaessa erityisiä vesiensuojeluratkaisuja kuten kosteikkoja tai laskeutusaltaita. Niitä koskevien vaatimusten ottaminen lakiin on tarpeen siksi, että suunnittelu siirtyy paljolti tehtäväksi ojitustoimituksen ulkopuolelle ja että kaikkia suunnitelmia ei vahvisteta ojitustoimituksessa. Lisäksi halutaan kiinnittää huomiota erityistoimenpiteiden toteuttamiseen silloin, kun kiintoaineen vesistöön kulkeutuminen ei näytä muutoin olevan es-tettävissä esimerkiksi alueen pinnanmuodon tai hankalien maalajien vuoksi.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa ehdotetaan otettavaksi huomioon tarvittavien suoja-kaistojen muodostaminen hyötyalueen uomi-en varsille. Suojakaistan tarkoituksena on vähentää vesistölle haitallisten aineiden huuhtoutumista pellon pinnalta ojaan ja edelleen vesistöön. Suojakaistan tarpeellinen leveys riippuu lähinnä pellon kaltevuudesta ojan suuntaan sekä pellon käytöstä. Tasaisilla mailla vesilain mukainen uoman kunnos-sapysymisen vuoksi jätettävä piennar on usein riittävä, eikä varsinkaan pientareen leveyden ylittävää suojakaistaa voida perustella kuin poikkeustapauksissa.

Suojakaistoja on pyrittävä muodostamaan lähinnä neuvonnan ja valituksen kautta osana maatalouden ympäristöpolitiikkaa. Niiden muodostaminen ollaan kuitenkin asettamassa eräissä tapauksissa edellytykseksi myös maataloudellisten tukien myöntämiselle.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa ehdotetun säännöksen tarkoituksena on, että valtion tukea myönnettäessä ja suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon, ettei peruskuivatuksella vahingoiteta alueen maisemaa tai muuta ympäristöarvoa. Tämä on erityisen tärkeää, jos vaikutusalueetta kuuluu johonkin lainmukaiseen suojelualueeseen tai muuhun ympäristöohjelmaan, jossa nämä arvot on viranomaisen toimesta todettu. Esimerkiksi uhanalaiset kasvi- ja eläinlajit olisi tarpeellista selvittää peruskuivatushankkeen suunnitelmaa laadittaessa. Usein ojitusalueella voidaan parantaa maisemaa tai eri lajien elinympäristöä siitä, millaiseksi se on aiem-

man ojituksen tai muiden toimenpiteiden vuoksi muodostunut.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että valtion tukea myönnettäessä rahoituspäätöksessä voitaisiin asettaa ympäristön suojeluun ja hoitoon liittyviä ehtoja. Näillä ehdoilla turvattaisiin edellä mainitut ympäristönäkökohdat hankkeen toteuttamisessa ja kunnossapidossa. Ympäristönäkökohtiin liittyviä ehtoja voitaisiin asettaa valtion tuen saamiseksi myös sellaisista toimenpiteistä, joiden toteuttaminen ei ole vesilain perusteella välttämätöntä, kuten esimerkiksi suoja-alueiden muodostamisesta. Nämä ehdot eivät kuitenkaan saisi olla ristiriidassa asianosaisille muiden lakien perusteella kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien kanssa.

Tarkoituksena on, että jos joku hyödynsääjana olevan kiinteistön omistaja ei sitoudu rahoitusehtoihin kuten esimerkiksi suoja-alueiden perustamiseen, voisi kysymyksessä oleva kiinteistö tällä perusteella jäädä myöntävän valtion tuen ulkopuolelle. Mikäli kiinteistönomistaja ei myöhemmin noudattaisi valtion tukea myönnettäessä asetettuja ehtoja, voitaisiin valtion tuki lakiehdotuksen 18 §:n mukaisesti periä takaisin.

7 §. *Taloudelliset edellytykset.* Pykälässä säädettäisiin peruskuivatushankkeelta vaadittavista taloudellisista ja muista hyödyistä valtion tuen myöntämisen edellytyksenä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan asetettavaksi kustannusten kohtuullisuus hankkeella saavutettavaan hyötyyn nähden erääksi perusvaatimukseksi valtion investointitukea myönnettäessä. Aiemmin tätä voimassa olevan rahoituslainkin sisältämää vaatimusta on useimmiten tulkittu siten, että on verrattu keskenään hyväksyttävistä kustannuksista ja vesilain perusteella määritettyä kuivatushyötyä. Tällaista vertailua voidaan edelleen pitää tarpeellisena, vaikka ohjeellisten raja-arvojen asettamisesta on käytännössä luovuttu.

Muuna kuin taloudellisena hyötynä on ehdotuksessa haluttu korostaa ympäristönäkökohtien merkitystä silloin, kun hankkeeseen sisältyvillä toimenpiteillä voidaan esimerkiksi rajoittaa hankkeen valuma-alueelta tulevaa vesistökuormitusta, huolehtia perinnettä ylläpidosta tai muutoin saada aikaan myönteisiä ympäristövaikutuksia hankkeen vaikutusalueella. Kuivatustilan parantamisesta saadaan lisäksi välillistä taloudellista hyötyä muun muassa karjataloudessa ja tuotteiden jatkojalostuksessa. Myös nämä rahana

vaikeasti arvioitavat hyödyt tulee ehdotuksen mukaan ottaa huomioon tuen tarvetta arvioidessa. Voimassa olevaa rahoituslakia on käytännössä tulkittu tämän suuntaisesti.

Pykälän 2 momentissa olevassa ehdotuksessa on lähdetty siitä, että hyötyä saavan peltoalueen tulee olla sijainniltaan, maaperältään ja muilta ominaisuuksiltaan sellainen, että sen jatkuva viljely on tarkoituksenmukaista ja todennäköistä. Viljelyn kilpailuasetelmien tiuketessa elinkeinoa harjoitetaan lähinnä parhailla, riittävän suurilla ja yhtenäisillä peltoalueilla. Jos tällaisten alueiden osia joudutaan jättämään viljelystä puutteellisen kuivatuksen vuoksi, koko maatalousyhteisölle voi aiheutua haittaa.

8 §. *Avustus.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin avustusosuuden suuruudeksi enintään 50 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Voimassa olevan rahoituslain ja -asetuksen mukaisia peruskuivatushankkeiden avustusosuuksia pidetään nykyisiin liian suurina verrattuna esimerkiksi maaseutu-elinkeinolain mukaiseen investointitukeen. Osakastöiden enimmäisavustus on nykyisin 70 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että 1 momentissa tarkoitettua avustuksen enimmäisosuutta voitaisiin korottaa enintään 20 prosenttiyksikköä erityisistä syistä sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Erityisinä syinä voitaisiin ottaa huomioon muun muassa hankkeen vaatimat vesiensuojelutoimenpiteet tai geotekniset ratkaisut, jos ne ovat erityisen kalliita. Pykälän 1 momentissa tarkoitettua enimmäisosuutta korottavana erityisenä syynä voisivat olla myös aikaisemmista metsäojitus- ja muista hankkeista aiheutuneet haitat, jos ne ovat merkittävästi vaikuttaneet peruskuivatushankkeen tarpeeseen, eikä niiden poistamis- tai korvaamisvastuuta ole mahdollista osoittaa aiheuttajille.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan lisäksi, että lakiehdotuksen 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin harkinnanvaraisista ympäristönhoitotoimenpiteistä aiheutuviin korvauksiin ja muihin kustannuksiin voitaisiin myöntää täysimääräisesti avustusta. Tällöin harkinnanvaraisista ympäristönhoitotoimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia ei otettaisi huomioon määriteltäessä hankkeelle 1 tai 2 momentin nojalla myönnettävää muuta avustusosuutta.

9 §. *Valtionlaina.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valtiontyötä varten myönnettä-

vän avustuksen ja valtionlainan enimmäismäärästä. Valtionlainan tarvetta valtiontoimen yhteydessä on käsitelty aikaisemmin edellä lakiehdotuksen 2 §:n perusteluissa. Myös valtiontoimissa on lainan tarpeellisuudesta huolimatta syytä asettaa tietty kustannusosuus hyödynsaajien kokonaan huolehdittavaksi. Näin voidaan esimerkiksi hyödyntää osakkaiden omatoimisuutta heille sopivissa töissä ja hankinnoissa. Tämän vuoksi avustuksella ja valtionlainalla katettavalle kustannusosuudelle ehdotetaan ylärajaksi 90 prosenttia. Sen ylimenevä osuus hyödynsaajilla olisi mahdollisuus rahoittaa esimerkiksi pankkilainalla, omalla työllä tai materiaalihankinnoilla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtionlainan takaisinmaksuajasta, joksi ehdotetaan enintään 15 vuotta. Tämä olisi selvästi lyhyempi kuin voimassa olevan rahoituslain 22 §:n mukainen 23 vuotta. Laina-ajan lyhentäminen on perusteltua ottaen huomioon muun muassa keskimääräiset lainapääomien määrät. Ehdotettu takaisinmaksuaika vastaisi myös paremmin maaseutuelinkeinolainsäädännön nojalla myönnettävien investointilainojen takaisinmaksuaikaa. Säännöksen mukaan valtionlainan vuotuismaksun maksamiseen voitaisiin kuitenkin myöntää lykkäystä siten kuin asetuksella säädetään. Asetuksella on tarkoitus säätää, että valtionlainan vuotuismaksujen suorittamista varten maaseutuelinkeinopiiri voisi hakemuksesta myöntää lykkäystä enintään viisi vuotta, jolloin enimmäislaina-aika pitenisi vastaavasti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtionlainan vuotuisesta korosta, jonka suuruudeksi ehdotetaan koko maassa 3 prosenttia. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin myös valtionlainan koron tarkistamismahdollisuudesta. Koska peruskuivatuslainojen takaisinmaksu alkaa käytännössä vasta noin kolmen vuoden kuluttua lainapäätöksestä, korkoa olisi voitava muuttaa yleisessä korkotasossa tapahtuvia muutoksia vastaavasti kolmannen lainavuoden alusta lukien laskettuna siitä, milloin lainan takaisinmaksaminen on määrätty aloitettavaksi. Laissa säädettäväksi ehdotettua kolmen prosentin vuotuista korkoa voitaisiin siten laina-aikana korottaa tai alentaa enintään kaksi prosenttiyksikköä. Ehdotuksen mukaan koron tarkistamisesta päättäisi asianomainen ministeriö.

Pykälän 4 momentissa olisi valtuutussäännös, jonka mukaan lainaehdoista ja lainan takaisinmaksusta säädetään tarkemmin ase-

tuksella ja että asianomainen ministeriö voisi antaa asetusta tarkempia määräyksiä lainaehdoista ja lainan takaisinmaksusta.

10 §. *Tukipäätöksen muuttaminen.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka nojalla aikaisemmin tehtyä tuen myöntämistä koskevaa päätöstä voidaan määrätyn edellytyksin muuttaa. Peruskuivatushankkeet ovat usein laajoja ja niissä voi ilmetä esimerkiksi rakennusteknisten seikkojen vuoksi odottamattomia muutostarpeita toteutusvaiheessa tai pian sen jälkeen. Sen vuoksi rahoituspäätöksen muuttaminen ehdotetaan tehtäväksi mahdolliseksi ojitusyhtiön tai hyödynsaajan hakemuksesta. Lähes vastaavanlainen mahdollisuus on voimassa olevassa rahoituslaissa, jossa se on kuitenkin rajoitettu koskemaan sellaisia tapauksia, joissa on tarpeen avustuksen lisääminen. Muutoksen vireillepanosta ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin asetuksella.

11 §. *Valtiontyön luovuttaminen.* Pykälässä säädettäisiin valtiontyön luovuttamisesta peruskuivatushankkeen hyödynsaajille. Valtiontyön valmistuttua on myös voimassa olevan rahoituslain mukaisesti pidetty luovutuskokous, jossa pääasiana on hankkeen ja siihen liittyvien velvoitteiden luovuttaminen hyödynsaajille. Luovutuskokouksen lopputuloksena hyödynsaajat myös hyväksyvät tehdyn työn. Kokouksen tarkoituksena on lisäksi antaa tilaisuus muistutuksiin kaikille, joiden etua tai oikeutta asia saattaa koskea. Tämän vuoksi on perusteltua, että myös ehdotettuun lakiin otettaisiin säännös luovutuskokouksen pitämisestä valtiontoimissa. Luovutuskokous olisi eräänlainen vastine vesilain mukaisen lupamenettelyn lopputarkastukselle. Tarkemmin luovutuskokouksesta ehdotetaan säädettäväksi asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää muun muassa siitä, että valtionlainojen takaisinmaksuaika lasketaan luovutuskokouksesta lukien.

12 §. *Hankkeiden kunnossapito.* Pykälässä säädetään hankkeiden kunnossapidosta. Hankkeiden kunnossapito kuuluisi aina, myös valtiontoimissa, hankkeen hyödynsaajille. Tämä vesilaista johtuva periaate, joka on hankkeesta saatavan hyödyn kannalta keskeinen ja rajoittaa valtion osallistumista, olisi perusteltua ottaa myös ehdotettuun lakiin.

13 §. *Uusjakoon liittyvät peruskuivatus-työt.* Tuen myöntämisestä ja sen edellytyksistä 1 päivästä tammikuuta 1997 voimaan tulleeseen kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 73 §:ssä tarkoitetuissa uusjakoon

liittyvissä peruskuivatustöissä ehdotetaan säädettäväksi asetuksella. Uuden kiinteistönmuodostamislain 75 §:n perusteella, mikäli ojitusta tarkoittava suunnitelma koskee yksinomaan jaettavalla alueella olevia tiluksia, päättävät toimitusmiehet ojituksen suorittamisesta.

14 §. *Vastuu valtionlainasta.* Kunkin hyödynsaajan vahvistettuun kustannusositteluun perustuva vastuu lainasta samoin kuin vastuun siirtyminen omistajan vaihtuessa kiinteistön uudelle omistajalle ehdotetaan tämän pykälän 1 momentissa säädettäväksi samojen periaatteiden mukaisesti kuin nykyisin on säädetty voimassa olevassa rahoituslain 21 §:ssä.

Eräiden saamisten perimisestä kerta kaikkiaan annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta annetun lain (997/1991) voimaantulo asetti entistä suuremmat maksamattomat lainapäätömmät välittömästi perittäviksi. Tätä lakia on sovellettu myös peruskuivatuksen valtionlainoihin. Koska peruskuivatushankkeissa on usein mukana maatiloja, joista hyötyalueeseen saattaa kuulua useita rekisteritiloja, niin tällöin rekisteritilakohtaisten valtionlainojen takaisinperintä voi johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin. Sen välttämiseksi ehdotetaan pykälän 2 momentissa, että eri rekisteritiloille tulevat lainat yhdistettäisiin niiden käsittelyssä ja takaisinperinnässä maatilakohtaisiksi lainoiksi silloin, kun nämä rekisteritilat muodostavat lakiehdotuksen 3 §:n 1 kohdan mukaisen maatilain.

15 §. *Panttioikeus.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lakisääteisestä panttioikeudesta kiinteistöön. Kiinteistö olisi ehdotuksen mukaan panttina valtionlainan ja sen koron sekä perimiskustannusten maksamisesta, niin kuin 1 päivästä tammikuuta 1997 voimaan tulleen maakaaren (540/1995) 20 luvussa säädetään.

16 §. *Panttivastuusta vapauttaminen.* Pykälässä säädettäisiin niistä edellytyksistä, joilla panttina olevasta kiinteöstä muodostettu kiinteistö voidaan vapauttaa lakisääteisestä panttivastuusta. Ehdotetut edellytykset vastaavat nykyisen rahoituslain ja uuden kiinteistönmuodostamislain säännöksiä.

17 §. *Ilmoitus lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin viranomaisen ilmoitusvelvollisuudesta lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin pitäjälle silloin kun kiinteistö on lakiehdotuksen 15 §:n mukaan panttina valtion saamisesta. Näin turvattaisiin tiedonsaanti myös kiinteistöä koskevista lakisääteisistä panttioikeuksista. Eh-

dotuksen mukaan ilmoituksen tekemättä jättäminen johtaisi panttioikeuden raukeamiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että jos hankkeen kustannukset nousevat merkittävästi kustannusarviosta ja valtion saaminen siten kasvaa, olisi alueellisen ympäristökeskuksen tehtävä kustannusjaon vahvistuttua uusi ilmoitus lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin pitäjälle. Lisäsaaminen asettuisi siihen etusijajärjestykseen, johon se ilmoitushetken mukaan tulee.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, ettei ilmoitusta olisi tehtävä pääomamäärältään sellaisesta valtion saamisesta, jota ei maakaaren 20 luvun 2 §:n 3 momentin mukaan saa kirjata lakisääteiseksi panttioikeudeksi.

Pykälän 4 momentin mukaan viranomaisella olisi panttioikeutta koskeva ilmoitusvelvollisuus myös silloin, kun valtionlaina on kokonaan maksettu takaisin tai kiinteistö on muulla perusteella vapautettu panttivastuusta.

18 §. *Avustuksen takaisinperiminen ja lainan irtisanominen.* Pykälän 1 ja 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä edellytyksistä, joilla laissa tarkoitettu avustus olisi perittävä takaisin osaksi tai kokonaan. Ehdotus vastaa periaatteiltaan maaseutuelinkeinolainsäädännön vastaavia säännöksiä muutoin paitsi, että ehdotuksessa on jätetty ottamatta huomioon yksittäisten maatilojen olosuhteiden muutokset, joilla ei ole vastaavaa merkitystä useaa maatilaa koskevissa peruskuivatushankkeissa. Lisäksi se aika, jonka jälkeen avustusta ei saisi enää määrätä takaisinperittäväksi, ehdotetaan pykälän 3 momentissa säädettäväksi 15 vuodeksi laskettuna avustuksen myöntämispäätöksestä lukien. Tällä säännöksellä pyritään varmistamaan rahoitustuen myöntämisehtojen noudattaminen muun muassa suojakaistojen pysyttämisen osalta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin ne edellykset, joiden perusteella valtionlaina voidaan kokonaan tai osittain irtisanoa heti takaisin maksettavaksi. Ehdotuksessa on otettu huomioon hankkeiden luonne ja ehdotus vastaa maaseutuelinkeinolainsäädännön säännöksiä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että avustuksen takaisinperintä- ja lainan irtisanomispäätöksen tekee maaseutuelinkeinopiiri.

19 §. *Irtisanomis- ja viivästyskorot.* Pykä-

lään ehdotetaan otettavaksi valtuutussäännös siitä, että takaisin maksettavaksi määrättyjen avustusten ja lainojen irtisanomiskorosta sekä viivästyneille maksuerille suoritettavasta korosta säädettäisiin asetuksella.

20 §. *Pakkoperintä.* Irtisanotut lainat, lainojen erääntyneet vuotuismaksut tai takaisin perittäväksi määrättyt avustukset saataisiin perii ulosottoin ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annettussa laissa (367/1961) säädetään.

Ehdotetun lain nojalla valtiolle takaisin maksettavaksi päätetyt suoritukset saataisiin siten perii mahdollisen muutoksenhaun estämättä edellä mainitussa järjestyksessä. Valitusviranomaisen voisi kuitenkin kieltää saamisen ulosmittaamisen tai määrätä sen keskeytettäväksi.

21 §. *Avustuksen verovapaus ja ulosmittauskielto.* Jotta valtion varoista myönnetty avustus tulisi kokonaan käytetyksi peruskuvavastuuhankkeen toteuttamiseen, ehdotetaan pykälän 1 momentissa, että valtion varoista myönnetty avustus olisi sen saajalle vapaata verosta. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi, ettei ehdotetun lain nojalla myönnettyä avustusta myöskään saisi ulosmittata avustuksen saajan muiden velkojen suorittamista varten. Pykälässä ehdotetut säännökset vastaavat sisällöltään voimassa olevan rahoituslain 34 §:n säännöstä.

22 §. *Toiminta vajaavaltaisen puolesta.* Jotta peruskuvavastuuhankkeissa valtionlainaa saavien joidenkin kiinteistöjen osalta ei aiheutuisi viivytystä, ehdotetaan että holhooja saisi holhouslain (34/1898) säännösten estämättä holhotin puolesta ilman holhouslautakunnan ja oikeuden lupaa ottaa tässä laissa tarkoitetun lainan, josta kiinteistö on vakuutena. Vastaava säännös on nykyisin rahoituslain 36 §:ssä.

23 §. *Täytäntöönpanoviranomaiset.* Pykälässä säädettäisiin niistä viranomaisista, joille ehdotetun lain täytäntöönpano kuuluu. Ehdotuksen mukaan lain täytäntöönpanosta huolehtisivat asianomainen ministeriö, maaseutuelinkeinopiirit sekä alueelliset ympäristökeskukset ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus sen mukaan kuin laissa ja asetuksessa tarkemmin säädetään.

24 §. *Rahoituspäätös.* Pykälässä säädettäisiin siitä, mikä viranomaisen on toimivaltainen päättämään ehdotetussa laissa tarkoitetun avustuksen myöntämisestä osakastyölle sekä avustuksen ja lainan myöntämisestä

hankkeen toteuttamiseksi valtiontyönä. Ehdotuksen mukaan päätösvalta olisi asianomaisella maaseutuelinkeinopiirillä, jonka olisi annettava rahoituspäätös hakijan lisäksi tiedoksi asianomaiselle alueelliselle ympäristökeskukselle sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

25 §. *Valvonta.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin osakastöiden toteuttamisen sekä osakas- ja valtiontöiden kunnossapidon ja niihin liittyvien rahoitusehtojen noudattamisen valvonnasta. Nykyisin alueellisille ympäristökeskuksille ei kuulu osakastöihin liittyviä tehtäviä ojitustoimitusta lukuunottamatta. Osakastöiden toteuttamisen ja kunnossapidon sekä niihin liittyvien rahoitusehtojen valvonta kuuluisi edelleen maaseutuelinkeinopiireille.

Valtiontöiden kunnossapidon ja siihen liittyvien rahoitusehtojen valvonta ehdotetaan säädettäväksi edelleen alueellisten ympäristökeskusten tehtäväksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin avustusten käyttöön liittyvistä tarkastuksista. Ehdotuksen mukaan asianomaisella ministeriöllä ja maaseutuelinkeinopiireillä olisi oikeus suorittaa valtuuttamallaan henkilöillä mainittuja tarkastuksia. Pykälässä säädettäisiin myös avustuksen saajalle velvollisuus esittää sanotuille viranomaisille kaikki tarvittavat tili- ja muut asiakirjat sekä velvollisuus muutoinkin avustaa tarkastuksessa.

Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että tarkemmat säännökset valvonnasta annetaan asetuksella.

26 §. *Tiedoksianto.* Pykälässä säädettäisiin maaseutuelinkeinopiirin valtiontukipäätöksen tiedoksiannosta, joka ehdotuksen mukaan voisi tapahtua postitse. Ehdotuksen mukaan tiedoksisääntöä katsotaan tällöin tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on hakijan ilmoittamalla osoitteella varustettuna jätetty postin kuljetettavaksi. Muutoin noudatettaisiin mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa annettussa laissa (232/1966) säädetään.

27 §. *Muutoksenhaku.* Maaseutuelinkeinopiirin ehdotetussa laissa tarkoitetussa asiassa antamaan päätökseen saisi pykälän 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Ehdotuksen mukaan valituskirjelmä voitaisiin toimittaa myös maaseutuelinkeinopiirille, jonka olisi lähetettävä valituskirjelmä ja asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta

muutoksenhakuviranomaiselle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, kuitenkin jos kysymys on muusta kuin avustuksen takaisinperimisestä tai lainan irtisanomisesta vain jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupa voitaisiin myöntää ainoastaan, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi tai jos luvan myöntämiseen on muu painava syy.

28 §. *Tarkemmat säännökset.* Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta annettaisiin asetuksella. Lisäksi pykälään ehdotetaan otettavaksi valtuutussäännös siitä, että toimivaltainen ministeriö antaisi tarvittaessa lain toimeenpanoa varten menettelytapamääräyksiä ja -ohjeita sekä vahvistaisi tarvittavat hakemus- ja päätöskaavat.

29 §. *Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momenttiin on otettu tavanomainen voimaantulosäännös.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan kumottavaksi valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annettu laki sekä eräiden vesirakennustehtävien hoitamisesta annetun lain 2—4 §:n säännökset. Viimeksi mainitut säännökset ehdotetaan kumottaviksi, koska niissä tarkoitetuista asioista säädettäisiin nyt ehdotetussa laissa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännös, jonka mukaan edellä 2 momentissa mainittuja säännöksiä sovellettaisiin niissä tarkoitettuihin hankkeisiin, joiden rahoituspäätös on tehty ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Selvyyden vuoksi momentissa säädettäisiin myös siitä, että lääninhallitus huolehtii edelleen kumottavaksi ehdotettujen säännösten nojalla myönnettyjen valtionlainojen ja avusten takaisinperimisestä. Ennen lain voimaantuloa rahoitettuihin hankkeisiin voitaisiin kuitenkin käyttää myös maatilatalouden kehittämisrahaston varoja.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin mahdollisuus siihen, että ehdotetun lain 14 §:n 2 momenttia voidaan soveltaa myös kumottavaksi ehdotettujen säännösten nojalla myönnettyjen lainojen takaisinperimiseen maatalakohtaisesti. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että asianosaisen tulee tehdä sitä tarkoittava

hakemus alueelliselle ympäristökeskukselle ennen eräiden saamisten perimisestä kerta kaikkiaan annetun lain (682/1966) mukaisen viimeisen maksuerän erääntymistä.

1.2. Vesilaki

6 luku. Ojitus

3 §. Säännöksen nykyisen 1 momentin mukaan ojituksesta ei saa aiheutua toiselle kuuluvalla alueella vahingollista vettymistä tai muuta vahinkoa. Jos vettymisestä tai ojituksesta muutoin toiselle johtuva vahinko kuitenkin on huomattavasti pienempi kuin sen estämiskustannukset, saadaan vahinko säännöksen nykyisen 2 momentin nojalla korvata rahalla. Yhteisen ojan kunnossapidosta säädetään tämän luvun 32 §:ssä. Tätä tarkoittava viittaus otetaan lisättäväksi ehdotettuun 4 momenttiin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, joka oikeuttaa asianosaiset sopimaan ojituskustannuksia vähentävän tai ympäristönsuojelua edistävän kosteikkoalueen muodostamisesta tai laajentamisesta sekä näistä toimenpiteistä johtuvien seurausten mahdollisesta korvaamisesta. Avainasemassa oleva asianosainen on se, jonka maalla kosteikkoalue tulisi sijaitsemaan. Kosteikkoalueen perustaminen sopimusteitse on mahdollista ilman nimenomaista säännöstäkin, mutta asiaan halutaan kiinnittää korostettua huomiota. Tarkoitus on, että esimerkiksi ojitus-toimituksessa toimitusmiehet tarvittaessa tuovat esiin tämän mahdollisuuden ja pyrkivät saamaan sanotunlaisen sopimuksen osaksi vahvistettavaa ojitusuunnitelmaa. Silloin kosteikkoratkaisu tulisi riippumattomaksi alueiden kulloisistakin omistussuhteista.

Usein kosteikko voidaan perustaa yhteismaalle. Jos yhteismaan osakaskunta kuitenkin on järjestäytymätön, ei tämä olisi mahdollista. Siksi ehdotetaan mahdolliseksi 3 momentissa, että ojitus-toimituksen päätöksellä voidaan tällainen alue muodostaa kosteikoksi tai sen osaksi, jos toimenpiteestä ei aiheudu sanottavaa haittaa alueen käytölle.

11 §. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetut tarkistukset johtuvat siitä, että 19 luvun 1 §:ään lisättäväksi ehdotetun 3 momentin mukaan ojitusuunnitelma voidaan laatia jo

ennen ojitustoimitusta. Lisäksi 2 momenttia ehdotetaan selvennettäväksi siten, että mahdollinen ojitussuunnitelman vahvistaminen tapahtuu ojitustoimituksessa.

16 §. Ojituksessa saatavana hyötynä pidetään nykyisen 1 momentin mukaan ojituksesta johtuvasta maan tuottokyvyn lisäykses- tä aiheutuvaa maan arvon nousua ottamalla myös huomioon mahdollisuus käyttää aluetta tuottavamalla tavalla kuin aikaisemmin. Rakennuspaikaksi, tie- tai varastoalueeksi tahi muuhun tällaiseen erityiseen tarkoitukseen käytetyn tai ilmeisesti käytettävissä olevan maan osalta on hyötynä pidettävä pykälän 2 momentin nojalla kuitenkin maan käyttöarvon nousua.

Voimassa olevan pykälän mukainen hyödyn määrittely on käytännössä osoittautunut melko vaikeaselkoiseksi. Lisäksi nykyinen hyödyn määrittely kuvastaa aikaisempaa tavoitetta saada kuivattamalla täysin uutta viljelyspinta-alaa. Kyseinen tavoite soveltuu nykyiseen tilanteeseen huonosti. Viljelyyn hyvin soveltuvalla alueella maan tuottokyvyn säilyttäminen tai palauttaminen peruskuivatuksen avulla on edelleenkin perusteltua ottaa huomioon hyödyn arvioissa. Toisaalta tulisi olla mahdollista jättää tai pitää alueita myös viljelykäytön ulkopuolella vaikka peruskuivatusta alueella parannetaisiinkin.

Edellä sanotun vuoksi ehdotetaan nykyisen pykälän 1 ja 2 momentti yhdistettäväksi sellaiseksi hyödyn määrittelyksi, joka soveltuisi voimassa olevaa paremmin erilaisiin olosuhteisiin. Ensisijaisesti hyöty arvioitaisiin sen perusteella, mihin tarkoitukseen maata ojituksen jälkeen tosiasiallisesti tullaan käyttämään. Ellei jollakin alueella ole ojituksen jälkeen todettavissa selkeää käyttötarkoitusta, hyötynä pidettäisiin maan käyttöarvon nousua siinä tarkoituksessa, johon maata olosuhteet huomioon ottaen voidaan lähinnä käyttää.

25 §. Ojitustoiminnan tuloksia on usein heikentänyt ojien kunnossapidon laiminlyönti. Kun vesilain 6 luvun 32 §:n 2 momentti velvoittaa perustetun ojitussyhtiön huolehtimaan ojan kunnossapidosta, tilannetta voidaan parantaa säätämällä ojitussyhtiön perustaminen nykyistä suuremmassa määrin pakolliseksi. Kyseiseen 25 §:ään ehdotetaan sen vuoksi lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan ojan kunnossapitoa varten on perustettava ojitussyhtiö, jos hyödynsaajia on yhteisessä ojituksessa vähintään viisi.

Ojitussyhtiön perustaminenkaan ei ole aina turvannut asianmukaista ojien kunnossapitoa. Erityisesti tämä koskee ojitussyhtiöitä, joiden toiminta on päässyt syystä tai toisesta lakkaamaan. Tämän vuoksi ehdotetaan puheena olevaa 25 §:ää täydennettäväksi uudella 5 momentilla, jonka nojalla tällaisen yhtiön osakas tai asianomainen valvontaviranomainen voi kutsua yhtiön osakkaat kokoukseen päättämään yhden tai useamman toimitsijan asettamisesta huolehtimaan yhtiön velvoitteista. Tähän verrattava mahdollisuus on jo nyt olemassa järjestely-yhtiöihin nähden (vesilain 7 luvun 13 §:n 2 momentti). Uudessa 6 momentissa ulotettaisiin 5 momentti koskemaan myös ennen tämän lain voimaantuloa perustettuja ojitussyhtiöitä.

32 §. Yhteistä ojaa koskevaa hyödynsaajien kunnossapitovelvollisuutta on pykälän nykyisessä 1 momentissa tarpeettomasti heikennetty. Momentin mukaan hyödynsaajien on pidettävä yhteinen oja kunnossa, jos "joku, jonka etua asia koskee, kunnossapitoa vaatii". Kyseisen edellytyksen poistamisen ohella on syytä tuoda julki, että kunnossapidon tarkoituksena on ehkäistä yleistä tai yksityistä etua loukkaavia vahingollisia tai haitallisia seurauksia. Tämä vastaisi pitkälti rakennelman kunnossapitoa koskevaa sääntelyä vesilain 2 luvun 31 §:n 1 momentissa.

Jos yhteinen oja uuden ojan tekemisen vuoksi tulee jollekin hyödyttömäksi, on hänet 1 momentin nojalla vapautettava osallistumisesta kunnossapitokustannuksiin. Muukin olosuhteiden muutos, jonka johdosta yhteinen oja tulee jollekin hyödyttömäksi, tulisi hyväksyä vapauttamisperusteeksi.

Maininta siitä, että ojitussyhtiö voidaan perustaa myös ojan kunnossapitoa varten, voidaan poistaa 2 momentista tämän luvun 25 §:ään ehdotetun uuden 4 momentin vuoksi.

19 luku. Ojitustoimitus

1 §. Vesilain voimassa olevien säännösten mukaan ojitustoimituksessa vahvistettavan suunnitelman laatii toimitusinsinööri ojitustoimituksen aikana. Käytäntöä on tarkoitus joustavoittaa ensinnäkin siten, että ojitustoimituksen hakija voi esittää suunnitelman hakemuksessaan tai ojitustoimituksen alkukokouksessa. Siinä tapauksessa, ettei hakija ole näin menetellyt, alkukokouksessa tulee vielä varata hakijalle ja muille hyödynsaajille mahdollisuus esittää suunnitelma kokouk-

nessa määrättävässä kohtuullisessa ajassa. Jollei tätäkään mahdollisuutta kukaan käytä, toimitusinsinöörin olisi otettava huolehtiakseen ojitussuunnitelman laatimisesta. Nämä vaihtoehdot ehdotetaan tuotavaksi esiin kyseisessä ojitustoimituksen hakemista koskevassa pykälässä lisäämällä siihen uusi 3 momentti.

2 §. Pykälä koskee asioiden ratkaisemista ojitustoimituksessa. Pykälää ehdotetaan täydennettäväksi uudella 2 momentilla, jossa epäselvyyksien välttämiseksi nimenomaisesti todetaan toimitusmiesten velvollisuus tehdä ojitustoimituksessa vahvistettavaan ojitussuunnitelmaan sellaiset muutokset, jotka ovat vesilain säännökset huomioon ottaen tarpeellisia. Vesilain 16 luvun 21 §:n 2 momentissa on jo säädetty vesioikeuden yhtäläisestä oikeudesta hakemukseen liitetyn suunnitelman käsittelyssä.

4 §. Pykälään ehdotetut tarkistukset ovat seurausta ojitussuunnitelman laatimiskäytännön ehdotetusta muutoksesta (19 luvun 1 §:n uusi 3 momentti), alkukokouksen pitämistarpeen lieventämisehdotuksesta (19 luvun 8 §), viitattujen lainkohtien täsmentämisestä (6 luvun 10 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta), tarkoituksesta tehostaa yleistä etua asiassa valvovien viranomaisten kuulemista ojitustoimituksessa sekä kalastuspiirin tehtävien siirtymisestä maaseutuelinkeinojärjestelmän maaseutuelinkeinojärjestelmän kuulemisen tarkoitusta kalatalousviranomaisen suhtautumisen selvittämistä.

5, 5 a ja 6 §. Tarkistukset 5 §:n 1 momenttiin, 5 a §:n 1 momenttiin ja 6 §:ään johtuvat ojitussuunnitelman laatimiskäytännön ehdotetusta muutoksesta (19 luvun 1 §:n uusi 3 momentti) ja tarkoituksesta saada koko toimitusmiehistö mukaan ojitussuunnitelman käsittelyyn alusta alkaen.

8 §. Ojitustoimituksessa on alku- ja loppukokouksen sijasta pidettävä toimituskokous, jos toimituksessa ei ole tarpeen vahvistaa ojitussuunnitelmaa. Säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että näin tulee menettellä myös silloin, kun ojitustoimitusta koskevaan hakemukseen sisältyy vahvistettavaksi tarkoitettu asianmukainen suunnitelma eikä kysymys ole 6 luvun 10 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vesioloihin merkittävästi vaikuttavasta ojituksesta. Tällä muutoksella pyritään paitsi menettelyn keventämiseen ja ojitustoimituskustannusten vähentämiseen myös suunnitelman laatimisvastuun siirtämiseen hakijalle.

21 luku. Erityisiä määräyksiä

10 §. Ojitustoimituksessa vahvistettavan suunnitelman laatiminen on nykyisin toimitusinsinöörin tehtävä. Vesilain 19 luvun 1 §:ään ehdotetulla uudella 3 momentilla tehtävää tarjotaan myös ojitustoimitusta hakevalle ja alkukokouksessa myös muulle ojituksesta hyötyä saavalle. Toimitusinsinöörin vapauttamista tästä tehtävästä on tarkoitus auttaa tekemällä toimitusinsinöörin laatima suunnitelma maksulliseksi. Hakijoiden ja mahdollisten muiden hyödynsaajien toimittamien suunnitelmien tason nostamiseksi maksullisuus kohdistettaisiin myös suunnitelmien huomattaviin täydennyksiin.

Valtiolle ojitussuunnitelman laatimisesta ja täydentämisestä aiheutuvat kustannukset ehdotetaan laskettavaksi valtion maksuperustelain periaatteita noudattaen siten kuin ojitussasiassa toimivaltainen ministeriö tarkemmin määrää. Yksikköhinnaksi soveltuisivat keskimääräiset suunnittelukustannukset hyötyalueen hehtaaria kohti. Se helpottaisi ojitustoimituksen hakijaa arvioimaan ne kustannukset, jotka tulisivat hänen suoritettavikseen.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Tarkoituksena on ryhtyä soveltamaan vesilakiin ehdotettuja muutoksia lain voimaantuloajankohdasta lähtien lukuun ottamatta kahta tarkennusta.

Kun ojitusyhtiön perustaminen tapahtuu käytännössä yleensä ojitustoimituksessa, yhtiön perustamisvelvollisuuden laajentaminen 6 luvun 25 §:n uudessa 4 momentissa aiheuttaisi kohtuuttoman ojitustoimitushakemusten ruuhkan. Tämän vuoksi ehdotetaan, ettei kyseinen laajentaminen koskisi tapauksia, joissa ojitustyö on jo aloitettu ennen ehdotetun lainmuutoksen voimaantuloa.

Ojitustoimitusta hakeneen on voitava ennakoita kustannukset, jotka tulevat hänen suoritettavikseen. Hakijan suoritettavia kustannuksia on 21 luvun 10 §:n 1 momenttiin tehdyllä muutoksella määrä lisätä. Siitä syystä ehdotetaan, että näitä uusia lisäkustannuksia ei peritä hakijalta, jos määräys ojitustoimituksen pitämiseen on annettu ennen ehdotetun lainmuutoksen voimaantuloa.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Peruskuivatustoiminnan tukemisesta sää-

dettäksi ehdotetun lain 28 §:n nojalla annetaisiin asetus peruskuivatustoiminnan tukemisesta. Asetuksessa olisi tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta. Lisäksi ojitussasiassa toimivaltainen ministeriö antaisi tarvittaessa lain toimeenpanoa varten menettelytapamääräyksiä ja -ohjeita sekä vahvistaisi tarvittavat hakemus- ja päätöskaavat. Lakiehdotuksen 23 §:n nojalla asetuksella säädettäisiin tarkemmin lain täytäntöönpanosta huolehtivien asianomaisen ministeriön, maaseutuelinkeinopiirien sekä alueellisten ympäristökeskusten ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen tehtävistä.

Lakiehdotuksen 8 §:n nojalla asetuksella on tarkoitus säätää siitä, milloin avustuksen enimmäisosuutta voidaan korottaa erityisten syiden perusteella enintään 20 prosenttiyksikköä.

Lakiehdotuksen 9 §:n nojalla lainaehdoista ja lainan takaisinmaksusta säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Lisäksi toimivaltainen ministeriö voisi antaa asetusta tarkempia määräyksiä lainaehdoista ja lainan takaisinmaksusta. Lakiehdotuksen 10 §:n nojalla tukipäätöksen muutoksen vireillepanosta säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Lakiehdotuksen 11 §:ssä tarkoitettu luovutuskouksesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Lakiehdotuksen 13 §:n nojalla uusjakoon liittyvistä peruskuivatustöistä kiinteistön-

muodostamislain 73 §:ssä tarkoitetuissa uusjakoon liittyvissä tapauksissa säädettäisiin nykyiseen tapaan asetuksella.

Lakiehdotuksen 19 §:n nojalla säädettäisiin takaisin maksettavaksi määrättyjen avustusten ja lainojen irtisanomiskorosta sekä viivästyneille maksuerille suoritettavasta korosta. Lakiehdotuksen 23 §:ssä mainittujen täytäntöönpanoviranomaisten tehtävistä säädettäisiin tarkemmin asetuksella samoin kuin lakiehdotuksen 25 §:ssä tarkoitettu valvonnasta.

Vesilakiin ehdotettuihin muutoksiin liittyen on ojen kunnossapidon tehostamiseksi tarkoitus lisätä vesiasetuksen 78 §:ään uusi 3 momentti, joka velvoittaa ojitustoimituksessa vahvistettavassa suunnitelmassa selvittämään pientareiden ja mahdollisten suojaenkereiden käyttöä koskevat rajoitukset sekä ympäristönsuojelua ja ojan kunnossapitoa koskevat toimenpiteet.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

L a k i**peruskuivatustoiminnan tukemisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Maatilalouden toimintaedellytysten parantamiseksi ja tuotantokustannusten alentamiseksi voidaan peruskuivatustoimintaan myöntää tukea valtion talousarviossa osoitetavista määrärahoista tai maatilalouden kehittämisrahastosta siten kuin tässä laissa säädetään.

Tukea voidaan myöntää vesilaissa (264/1961) tarkoitetulle ojitus-, järjestely- tai säännöstely-yhtiölle tai kiinteistönomistajille yhteistä peruskuivatushanketta varten. Tuettavassa hankkeessa hyödyn tulee kohdistua pääasiassa viljelysmaahan ja useampaan kuin yhteen maatalaan.

2 §

Tukimuodot

Peruskuivatushanketta varten tarkoitettu valtion tuki myönnetään avustuksena. Peruskuivatushanke voidaan kuitenkin hyödynsääjien hakemuksesta toteuttaa osittain tai kokonaan valtiontyönä, jos hanke on huomattavan laaja, sisältää vaikeita teknisiä tai ympäristöllisiä ongelmia tai siihen on muu erityinen syy. Tällöin voidaan valtiontyön osalle myöntää yksinomaan valtionlainaa taikka sekä avustusta että valtionlainaa.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maatilalla* yhden tai useamman tilan tai tilanosan muodostamaa maatilataloudellista

kokonaisuutta, joka kuuluu samalle omistajalle tai yhteisesti samoille omistajille taikka vaiheittaisessa omistajanvaihdoksessa eri omistajille;

2) *peruskuivatuksella* purojen ja valtaojien perkausta ja kaivua, putkiojen rakentamista sekä peltoalueiden pengertämistä riittävien edellytysten luomiseksi paikalliskuivatukselle, erityisesti salaojitukselle;

3) *peruskuivatushankkeella* vireillä, rakenteilla tai uusittavana olevaa peruskuivatustyötä;

4) *osakastyöllä* tämän lain mukaista tukea saavaa peruskuivatushanketta, jossa hyödynsaajat toimivat itse rakentajana tai rakennuttajana;

5) *valtiontyöllä* tämän lain mukaista tukea saavaa peruskuivatushanketta, jossa toteuttajana on alueellinen ympäristökeskus ja työn vastaanottajana ojitusyhtiö;

6) *peruskorjaustyöllä* sellaista peruskuivatushanketta, jolla aiemmin toteutettu hanke uusitaan kokonaan tai merkittävilta osiltaan;

7) *pientareella* vesilain 6 luvun 4 §:n mukaista ojaan kuuluvaa ehjää, pysyvän kasvillisuuden peittämää kaistaa ojan kummallakin puolella; sekä

8) *suojakaistalla* pellolla sijaitsevan uoman varten jätettävää monivuotisen kasvillisuuden pysyvästi peittämää aluetta, jolla pyritään ehkäisemään pellon pinnalta huuhtoutuvan aineksen pääsyä vesistöön; piennar voi toimia tällaisena suojakaistana tai sen osana.

4 §

Rahoitettavat kustannukset

Tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää seuraaviin peruskuivatushankkeen tai sen osan kustannuksiin:

- 1) rakentamiskustannukset;
- 2) suunnittelukustannukset;
- 3) vesilain mukaisesta katselmus- ja ojitustoimituksesta hakijalle aiheutuvat kustannukset;
- 4) hankkeesta aiheutuvat vahingonkorvaukset siten kuin asetuksella säädetään; sekä
- 5) harkinnanvaraisista ympäristönsuojelu- ja -hoitotoimenpiteistä aiheutuvat korvaukset ja muut kustannukset.

5 §

Suunnitelma ja ojitustoimitus

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että peruskuivatushanketta varten on laadittu hyväksyttävä suunnitelma kustannusarvioineen ja kustannusten ositteluineen.

Tuen myöntämisen ehdoksi voidaan asettaa, että hankkeen suunnitelma on vahvistettu vesilain mukaisessa ojitustoimituksessa siinäkin tapauksessa, että ojitustoimitus ei ole vesilain perusteella välttämätön. Yhteisellä sopimuksella ilman ojitustoimitusta toteutettavan peruskuivatushankkeen suunnitelma on laadittava noudattaen soveltuvin osin vesilain ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Peruskorjaustyössä voidaan 1 momentissa mainittuna suunnitelmana käyttää aiemman peruskuivatushankkeen tarkistettua suunnitelmaa.

6 §

Ympäristön suojeleminen ja hoito

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että peruskuivatushankkeen suunnitelmassa on otettu muun ohella huomioon seuraavat ympäristön suojelemaan ja hoitoon liittyvät seikat:

- 1) riittävät toimenpiteet työnaikaisen vesistökuormituksen ja työn jälkeisen eroosion vähentämiseksi tarvittaessa erityisten vesien-suojeluratkaisujen kuten laskeutusaltaiden ja kosteikkojen avulla;
- 2) riittävien suojakaistojen muodostaminen hyötyalueen uomien varsille; sekä
- 3) kohdealueen ympäristöarvojen säilyttämis- tai parantamistavoitteet.

Tukea myönnettäessä voidaan tarvittaessa asettaa ympäristön suojelemaan ja hoitoon liittyviä ehtoja.

7 §

Taloudelliset edellytykset

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että peruskuivatushankkeen kustannukset ovat kohtuulliset hankkeella saavutettavaan hyötyyn verrattuna. Tällaisena hyötynä otetaan huomioon vesilaissa tarkoitettun kuivatushyödyn lisäksi hankkeesta aiheutuva välitön ja välillinen hyöty erityisesti ympäristölle ja yhdyskuntarakenteelle.

Hankkeen hyötyalueen peltojen on oltava sijainniltaan, maaperältään ja muilta ominaisuuksiltaan sellaisia, että niiden jatkuva viljely on tarkoituksenmukaista ja todennäköistä.

8 §

Avustus

Avustuksen osuus peruskuivatushankkeen hyväksyttävistä kustannuksista voi olla enintään 50 prosenttia.

Erytisistä syistä 1 momentissa tarkoitettua avustuksen enimmäisosuutta voidaan kuitenkin korottaa enintään 20 prosenttiyksikköä sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, voidaan tämän lain 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin harkinnanvaraisista ympäristönhoitotoimenpiteistä aiheutuviin korvauksiin ja muihin kustannuksiin myöntää täysimääräisesti avustusta, jolloin mainittuja kustannuksia ei oteta huomioon määriteltäessä hankkeelle 1 tai 2 momentin nojalla myönnettävää muuta avustussuutta.

9 §

Valtionlaina

Valtiontyötä varten myönnettävän avustuksen ja valtionlainan osuus hyväksyttävästä kustannusarviosta saa olla yhteensä enintään 90 prosenttia.

Valtionlainan takaisinmaksuaika on enintään 15 vuotta. Valtionlainan vuotuismaksujen suorittamiseen voidaan kuitenkin myön-

tää lykkäystä siten kuin asetuksella säädetään.

Valtionlainan vuotuinen korko on kolme prosenttia. Lainan vuotuista korkoa voidaan kuitenkin tarkistaa aikaisintaan kolmannen lainavuoden alusta lukien laskettuna siitä, milloin lainan takaisinmaksaminen on määrätty aloitettavaksi. Tarkistus vastaa lainan myöntämisen jälkeen yleisessä korkotasossa tapahtuneita muutoksia ja voi olla enintään kaksi prosenttiyksikköä. Koron tarkistamisesta päättää asianomainen ministeriö.

Lainaehdoista ja lainan takaisinmaksusta säädetään tarkemmin asetuksella. Asianomainen ministeriö voi antaa asetusta tarkempia määräyksiä lainaehdoista ja lainan takaisinmaksusta.

10 §

Tukipäätöksen muuttaminen

Rahoituspäätöstä voidaan ojitusyhtiön tai hyödynsaajan hakemuksesta muuttaa, jos töiden kestäessä tai muutoin tulee ilmi seikkoja, jotka olisivat tiedossa ollessaan voineet merkittävästi vaikuttaa päätökseen. Muutoksen vireillepanosta säädetään asetuksella.

11 §

Valtiontyön luovuttaminen

Valtiontyön valmistuttua pidetään alueellisen ympäristökeskuksen ja ojitus-, järjestely- tai säännöstely-yhtiön kesken luovutuskokous. Luovutuskokouksessa päätetään työn luovuttamisesta yhtiölle, jolle samalla siirtyy vastuu hankkeen hoidosta. Luovutuskokouksesta säädetään tarkemmin asetuksella.

12 §

Hankkeiden kunnossapito

Ojitusyhtiön tai, jos sellaista ei ole perustettu, hyödynsaajien on yhteisesti huolehdittava peruskuivatushankkeen kunnossapidosta siten kuin vesilaissa säädetään.

13 §

Uusjakoon liittyvät peruskuivatustyöt

Tuen myöntämisestä ja sen edellytyksistä kiinteistönmuodostamislain (554/1995)

73 §:ssä tarkoitetuissa uusjakoon liittyvissä peruskuivatustöissä säädetään asetuksella.

14 §

Vastuu valtionlainasta

Kukin hyödynsaaja vastaa vahvistetun kustannusten osittelun perusteella maksettavakseen tulevasta lainamäärästä. Lainasta vastaa velallisenä se, joka kulloisenkin maksuerän erääntyessä omistaa hyötyä saaneen kiinteistön.

Jos kiinteistönomistajalle tulee samasta hankkeesta lainaa useammalle omistamalleen tilalle, jotka muodostavat 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua maatilaa, näiden tilojen lainat käsitellään ja peritään takaisin maatilakohteisena kokonaisuutena.

15 §

Panttioikeus

Kiinteistö on panttina sen osalle tulevan valtionlainan ja sen koron sekä perimiskustannusten suorittamisesta niinkuin maakaaren (540/1995) 20 luvussa säädetään.

16 §

Panttivastuusta vapauttaminen

Jos 15 §:n mukaan panttina oleva kiinteistö ositetaan, näin muodostettu kiinteistö voidaan vapauttaa vastaamasta valtionlainasta ja sen korosta sekä perimiskustannuksista tai jakaa valtionlaina osittamisessa muodostuneiden kiinteistöjen kesken. Tämä toimenpide saadaan suorittaa vain, jos panttioikeuden kohteeksi jäävien kiinteistöjen omistajat siihen suostuvat eikä valtionlainan ja sen koron takaisinperiminen vaarannu.

17 §

Ilmoitus lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin

Kun valtiontyön rahoituspäätös on tehty, on alueellisen ympäristökeskuksen viivytyksettä tehtävä ilmoitus asianomaiselle lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin pitäjälle 15 §:ssä mainitun panttioikeuden merkitsemiseksi lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin. Kunkin tilan lainamääräksi on tällöin ilmoitettava

kustannusarvion ja kustannusten osittelun perusteella laskettu osuus hankkeen kustannuksista. Panttioikeus raukeaa, jollei ilmoitusta ole toimitettu rekisterin pitäjälle vuoden kuluessa rahoituspäätöksen tekemisestä.

Kun hankkeen valmistuttua on tehty valtionlainan osittelua koskevan päätös, on alueellisen ympäristökeskuksen tehtävä lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin pitäjälle ilmoitus, jossa on mainittu valtion saatavan uusi markkamäärä, jos kustannukset ovat toteutuneet merkittävästi suurempina kuin mitä kustannusarviossa oli arvioitu.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei kuitenkaan tehdä pääomamäärältään sellaisesta valtion saamisesta, jota ei maakaaren 20 luvun 2 §:n 3 momentin mukaan saa kirjata lakisääteiseksi panttioikeudeksi.

Kun valtionlaina on kokonaan maksettu takaisin tai kiinteistö muutoin vapautettu panttivastuusta, on asetuksella säädettävän viranomaisen tehtävä siitä ilmoitus asianomaiselle lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin pitäjälle panttivastuusta vapauttamista koskevan merkinnän tekemistä varten.

18 §

Avustuksen takaisinperiminen ja lainan irtisanominen

Tämän lain nojalla myönnetty avustus peritään takaisin osaksi tai kokonaan, jos:

1) avustus on myönnetty oleellisesti väärin perustein; tai

2) avustuksen saaja on antanut avustuksen myöntämiseen tai maksamiseen olennaisesti vaikuttaneita virheellisiä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti.

Avustus voidaan periä takaisin osittain tai kokonaan myös, jos avustuksensaaja on jättänyt noudattamatta avustuspäätöksessä asetettuja ehtoja tai työ on jäänyt kesken.

Avustusta ei saa määrätä takaisinperittäväksi sen jälkeen, kun avustuksen myöntämispäätöksestä on kulunut 15 vuotta.

Tämän lain nojalla myönnetty laina voidaan kokonaan tai osittain irtisanoa heti takaisin maksettavaksi, jos:

1) laina on myönnetty oleellisesti väärin perustein;

2) lainan saaja on salannut lainan myöntämiseen olennaisesti vaikuttavia seikkoja tai antanut niistä vääriä tietoja;

3) koron tai lyhennyksen maksaminen viivästyy enemmän kuin 30 päivää kantopäivästä;

4) kunnossapitovelvollisuus tai muu ojitajalle kuuluva velvoite laiminlyödään; tai

5) lainan saaja on jättänyt noudattamatta lainapäätöksessä annettuja muita ehtoja.

Tässä pykälässä tarkoitettun avustuksen takaisinperintä- tai lainan irtisanomispäätöksen tekee maaseutuelinkeinopiiri.

19 §

Irtisanomis- ja viivästyskorot

Takaisin maksettavaksi määrätyn avustuksen ja lainan irtisanomiskorosta sekä viivästyneelle maksuerälle suoritettavasta korosta säädetään asetuksella.

20 §

Pakkoperintä

Irtisanottu laina, lainojen erääntyneet vuotismaksut tai takaisin maksettavaksi määrätty avustus saadaan periä ulosottoimin ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään. Valtiolle tämän lain nojalla takaisin perittävä avustus tai laina saadaan periä ulosottoimin mahdollisen muutoksenhaun estämättä sanotussa järjestyksessä. Muutoksenhakuviranomaisen voi kuitenkin kieltää ulosottamisen tai määrätä sen keskeytettäväksi.

21 §

Avustuksen verovapaus ja ulosmittauskielto

Tämän lain nojalla valtion varoista myönnetty avustus on saajalleen vapaa verosta.

Tämän lain nojalla myönnettyä avustusta ei saa ulosmitata avustuksen saajan muiden velkojen suorittamista varten.

22 §

Toiminta vajaavaltaisen puolesta

Holhooja saa ilman holhouslautakunnan ja oikeuden lupaa vajaavaltaisen puolesta ottaa

tässä laissa tarkoitettua lainaa, josta holhottavan kiinteistö on panttina.

23 §

Täytäntöönpanoviranomaiset

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat asianomainen ministeriö, maaseutuelinkeinopiirit sekä alueelliset ympäristökeskukset ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus sen mukaan kuin tässä laissa ja asetuksessa tarkemmin säädetään.

24 §

Rahoituspäätös

Maaseutuelinkeinopiiri päättää avustuksen myöntämisestä osakastyölle sekä avustuksen ja lainan myöntämisestä hankkeen toteuttamiseksi valtioneutona. Rahoituspäätös on annettava tiedoksi asianomaiselle alueelliselle ympäristökeskukselle sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

25 §

Valvonta

Osakastöiden toteuttamista ja kunnossapitoa sekä niihin liittyvien rahoitusehtojen noudattamista valvovat maaseutuelinkeinopiirit. Valtiontöiden kunnossapitoa ja niihin liittyvien rahoitusehtojen noudattamista valvovat alueelliset ympäristökeskukset.

Asianomaisella ministeriöllä ja maaseutuelinkeinopiireillä on oikeus suorittaa valtuuttamallaan henkilöllä avustusten käyttöön liittyviä tarkastuksia. Avustuksen saaja on velvollinen esittämään heille kaikki tarvittavat tili- ja muut asiakirjat sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa.

Tarkemmat säännökset valvonnasta annetaan asetuksella.

26 §

Tiedoksianto

Tässä laissa tarkoitettujen tuen myöntämistä koskeva maaseutuelinkeinopiirin päätös voidaan antaa hakijalle tiedoksi postitse. Tiedoksisaannin katsotaan tällöin tapahtuneen,

jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on hakijan ilmoittamalla osoitteella varustettuna jätetty postin kuljetettavaksi. Muutoin noudatetaan mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966) säädetään.

27 §

Muutoksenhaku

Maaseutuelinkeinopiirin tässä laissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinon valituslautakuntaan siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös maaseutuelinkeinopiirille, jonka on lähetettävä valituskirjelmä ja asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta muutoksenhakuviranomaiselle.

Maaseutuelinkeinon valituslautakunnan I momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Jos kysymys on muusta kuin tämän lain 18 §:ää koskevasta asiasta, muutosta saa hakea vain jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Lupa voidaan myöntää ainoastaan, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi tai jos luvan myöntämiseen on muu painava syy.

28 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella. Asianomainen ministeriö antaa tarvittaessa tämän lain toimeenpanoa varten menettelytapamääräyksiä ja -ohjeita sekä vahvistaa tarvittavat hakemus- ja päätöskaatavat.

29 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin 30 päivänä elokuuta 1963 annettu laki (433/1963) sekä eräiden vesirakennus-

tehtävien hoitamisesta 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetun lain (426/1970) 2—4 §, näistä 2 ja 3 § sellaisina kuin ne ovat laissa 1317/1987.

Edellä 2 momentissa mainittua lakia ja momentissa mainittuja pykäläiä sovelletaan sellaisiin niissä tarkoitettuihin hankkeisiin, joiden rahoituspäätös on tehty ennen tämän lain voimaantuloa. Tarvittavat varat voidaan kuitenkin osoittaa maatilatalouden kehittämisrahastosta. Lainat ja avustukset, jotka on myönnetty 2 momentissa mainittujen säännösten nojalla, perii takaisin lääninhallitus, jos ne on myönnetty valtion varoista,

ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, jos ne on myönnetty maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Tämän lain 14 §:n 2 momenttia voidaan soveltaa kuitenkin myös edellä 2 momentissa tarkoitettujen lakien nojalla myönnettujen lainojen takaisinperimiseksi maatalokohtaisesti, jos asianosainen tekee siitä hakemuksen tarpeellisine selvityksineen alueelliselle ympäristökeskukselle ennen eräiden saamisten perimisestä kerta kaikkiaan annetun lain (682/1966) mukaisen viimeisen maksuerän erääntymistä.

2.

L a k i

vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun vesilain (264/1961) 6 luvun 11 §:n 1 ja 2 momentti sekä 16 ja 32 §, 19 luvun 4 §, 5 §:n 1 momentti, 5 a §:n 1 momentti sekä 6 ja 8 § sekä 21 luvun 10 §,

sellaisina kuin niistä ovat 19 luvun 4 § laissa 79/1995, 19 luvun 5 a §:n 1 momentti laissa 453/1988, 19 luvun 6 § laissa 467/1987 ja 21 luvun 10 § laissa 427/1970, sekä

lisätään 6 luvun 3 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, 6 luvun 25 §:ään uusi 4—6 momentti, 19 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 427/1970 ja 79/1995, uusi 3 momentti sekä 19 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laissa 467/1987, uusi 2 momentti, seuraavasti:

6 luku

Ojitus

3 §

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, voidaan asianosaisten kesken sopia ojituskustannuksia vähentävän tai ympäristönsuojelua edistävän kosteikkoalueen muodostamisesta tai laajentamisesta sekä näistä toimenpiteistä aiheutuvien seurausten mahdollisesta korvaamisesta. Järjestäytymättömälle yhteisalueen osakaskunnalle kuuluva alue tai sen osa voidaan ojitus-toimituksen päätöksellä muodostaa kosteikkoalueeksi tai sen osaksi, jos toimenpiteestä ei aiheudu sannottavaa haittaa alueen käytölle.

Yhteisen ojan kunnossapidosta säädetään tämän luvun 32 §:ssä.

11 §

Niissä tapauksissa, joissa kysymys ojituksesta tämän luvun 10 §:n 1 tai 2 momentin mukaan on käsiteltävä ojitus-toimituksessa, on sanotussa toimituksessa vahvistettava ojitus-suunnitelma kustannusarvioineen ja kustannusten osittelun sisältävine jakoluetteloineen ottamalla kuitenkin huomioon, mitä jäljempänä tässä luvussa säädetään yhteisestä ojituksesta.

Ojitus-suunnitelma voidaan vahvistaa ojitus-toimituksessa muissakin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, jos asian laadun tai laajuuden on katsottava sitä vaativan.

16 §

Ojituksesta saatavana hyötynä pidetään maan käyttöarvon nousua siinä tarkoituksessa, johon maata käytetään tai olosuhteet huomioon ottaen voidaan lähinnä käyttää.

25 §

Jollei ojitusyhtiötä ole perustettu 1 tai 3 momentin nojalla, ojan kunnossapitoa varten on perustettava ojitusyhtiö, jos hyödynsaajia yhteisessä ojituksessa on vähintään viisi.

Jos ojitusyhtiön toiminta on lakannut, osakas tai asianomainen valvontaviranomainen voi kutsua yhtiön osakkaat kokoukseen päättämään yhden tai useamman toimitsijan asettamisesta huolehtimaan yhtiön kunnossapito- ja muista velvoitteista. Tällöin on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä tässä laissa säädetään ojitusyhtiöstä ja sen toimitsijoista.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, koskee myös sellaista ojituksesta vastaavaa yhtiötä, joka on perustettu ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan.

32 §

Yhteinen oja on hyödynsaajien pidettävä kunnossa niin ettei siitä aiheudu yleistä tai yksityistä etua loukkaavia vahingollisia tai haitallisia seurauksia. Hyödynsaajat osallistuvat kunnossapitokustannuksiin samojen perusteiden mukaan kuin ojituskustannuksiinkin, jolleivät erityiset syyt vaadi toisen-

laista kustannusten osittelua. Jos yhteinen oja uuden ojan tekemisen tai olosuhteiden muun muutoksen vuoksi tulee jollekin hyödyttömäksi, on hänet vapautettava osallistumisesta kunnossapitokustannuksiin.

Milloin ojituksesta johtuvien asioiden hoitamista varten on perustettu ojitusyhtiö, on yhtiön huolehdittava ojan kunnossapidosta siten kuin 1 momentissa säädetään.

19 luku

Ojitusoimitus

1 §

Jos ojitusoimituksessa on vahvistettava ojitusuunnitelma eikä hakija ole esittänyt sitä hakemuksessaan tai tämän luvun 4 §:ssä tarkoitettussa alkukokouksessa eikä hakija tai muu hyödynsaaja myöskään käytä mahdollisuutta toimittaa ojitusuunnitelma alkukokouksessa määrättyssä kohtuullisessa ajassa, toimitusinsinöörin on huolehdittava ojitusuunnitelman laatimisesta.

2 §

Jos ojitusoimituksessa on käsiteltävänä ojitusuunnitelma, toimitusmiesten tulee tehdä suunnitelmaan ennen sen vahvistamista ne muutokset tai lisäykset, jotka vesilainsäännökset huomioon ottaen ovat tarpeellisia.

4 §

Ojitusoimituksessa on, milloin siinä on vahvistettava ojitusuunnitelma, pidettävä alkukokous, jollei tämän luvun 8 §:stä muuta johdu. Alkukokoukseen toimitusinsinöörin on kutsuttava ne, joiden oikeutta tai etua ojitusasia saattaa koskea. Jos ojitusoimitus pidetään 6 luvun 10 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa mainitusta syystä taikka se koskee laajahkoa aluetta, toimitusinsinöörin on varattava alueelliselle ympäristökeskuskelle, maaseutuelinkeinopiirille kalatalousviranomaisena ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tilaisuus esittää kokouksessa mielipiteensä asiasta. Kokous on pidettävä ojittavan alueen läheisyydessä ja sitä voidaan jatkaa eri paikoissa ja eri päivinä.

5 §

Jos toimitusinsinööri ojitusuunnitelmaa käsiteltäessä havaitsee, että ojituksen toteuttamiseksi on tarpeen vesistön järjestely, taikka kysymys on sellaisesta ojituksesta tai sen yhteydessä suoritettavasta toimenpiteestä, johon 6 luvun 2 §:n 1 ja 2 momentin mukaan on saatava vesioikeuden lupa, toimitusinsinöörin tulee ilmoittaa asiasta toimitusta hakeneelle ja kehoittaa tätä, jos haluaa ojitusoimitusta jatkettavan, hakemaan vesioikeudelta tällaista lupaa. Lupahakemukseen tulee liittää toimitusmiesten ehdotus suunnitelmaksi siltä osin kuin asia saatetaan vesioikeuden ratkaistavaksi sekä, jos kysymys on järjestelystä, selvitys siitä, että hyödynsaajat kannattavat yritystä sillä tavoin kuin 7 luvun 3 §:ssä säädetään.

5 a §

Jos yhteisen ojituksen yhteydessä saattaisi tulla suoritettavaksi sellainen tilusjärjestely, jota tarkoitetaan vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetussa laissa (451/1988), ojitusoimituksen toimitusmiesten on toimitettava alustava ehdotuksen ojitusuunnitelmaksi asianomaiselle maanmittaustoimistolle.

6 §

Kun toimitusmiesten ehdotus ojitusuunnitelmaksi on valmistunut, on paikalla pidettävä toimituksen loppukokous. Vastaavasti soveltaen, mitä 4 §:ssä säädetään, on siinä tarkoitetuille asianosaisille ja viranomaisille varattava tilaisuus esittää loppukokouksessa huomautuksensa sekä sellaiset vaatimukset ja selvitykset, joiden esittämiseen he katsovat olevan aihetta.

8 §

Jos ojitusoimituksessa ei ole tarpeen vahvistaa ojitusuunnitelmaa, on siinä pidettävä toimituskokous. Samoin on meneteltävä, jos ojitusoimitusta koskevaan hakemukseen sisältyy vahvistettavaksi tarkoitettu asianmukainen suunnitelma eikä kysymys ole 6 luvun 10 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua ojituksesta. Kokous on pidettävä ojittavan alueen läheisyydessä ja sitä

voidaan jatkaa eri paikoissa ja eri päivinä. Muutoin on toimituskokouksesta voimassa, mitä tämän luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään loppukokouksesta.

21 luku

Erityisiä määräyksiä

10 §

Ojitustoimituksessa on hakijan suoritettava kustannukset, jotka johtuvat kokousten pitämisestä, niihin luettuina uskotuille miehille ja apumiehistöille suoritettavat palkkiot. Toimitusinsinööriin ja 19 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun asiantuntijan päiväraha- ja matkakustannusten korvaus suoritetaan kuitenkin valtion varoista. Jos hakija on jättänyt ojitussuunnitelman laatimisen toimitusinsinööriin huolehdittavaksi taikka jos hakijan tai muun hyödynsaajan esittämä suunnitelma vaatii huomattavaa täydentämistä, hakijan on suoritettava myös siitä valtiolle aiheutuneet kustannukset sen mukaan kuin ojitusasiassa

toimivaltainen ministeriö valtion maksupöytäkirjan (150/1992) periaatteita noudattaen tarkemmin määrää.

Asian käsittelystä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa ja viranomaisen muusta toiminnasta aiheutuvat kustannukset on maksettava kunnan varoista.

Ojitustoimituksen päätökseen on liitettävä toimitusinsinööriin laskelma kustannuksista ja niiden korvaamisesta valtiolle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1997 .

Jos ojitustyö on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan ojitusyhtiön perustamisvelvollisuuteen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Jos määräys ojitustoimituksen pitämiseen on annettu ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan ojitustoimituksesta johtuvien kustannusten suorittamisvelvollisuuteen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 7 päivänä toukokuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

2.

L a k i**vesilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun vesilain (264/1961) 6 luvun 11 §:n 1 ja 2 momentti sekä 16 ja 32 §, 19 luvun 4 §, 5 §:n 1 momentti, 5 a §:n 1 momentti sekä 6 ja 8 § sekä 21 luvun 10 §,

sellaisina kuin niistä ovat 19 luvun 4 § laissa 79/1995, 19 luvun 5 a §:n 1 momentti laissa 453/1988, 19 luvun 6 § laissa 467/1987 ja 21 luvun 10 § laissa 427/1970, sekä

lisätään 6 luvun 3 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, 6 luvun 25 §:ään uusi 4—6 momentti, 19 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 427/1970 ja 79/1995, uusi 3 momentti sekä 19 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 467/1987, uusi 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 luku

Ojitus

3 §

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, voidaan asianosaisten kesken sopia ojituskustannuksia vähentävän tai ympäristönsuojelua edistävän kosteikkoalueen muodostamisesta tai laajentamisesta sekä näistä toimenpiteistä aiheutuvien seurausten mahdollisesta korvaamisesta. Järjestäytymättömälle yhteisalueen osakaskunnalle kuuluva alue tai sen osa voidaan ojituslaitoksen päätöksellä muodostaa kosteikkoalueeksi tai sen osaksi, jos toimenpiteestä ei aiheudu sattavaa haittaa alueen käytölle.

Yhteisen ojan kunnossapidosta säädetään tämän luvun 32 §:ssä.

11 §

Niissä tapauksissa, joissa kysymys ojituksesta tämän luvun 10 §:n 1 tai 2 momentin

11 §

Niissä tapauksissa, joissa kysymys ojituksesta tämän luvun 10 §:n 1 tai 2 momentin

Voimassa oleva laki

mukaan on käsiteltävä ojitustoimituksessa, on sanotussa toimituksessa *laadittava ja vahvistettava* ojitussuunnitelma kustannusarvioineen ja kustannusten osittelen sisältävine jakoluetteloinen ottamalla kuitenkin huomioon, mitä jäljempänä tässä luvussa yhteisestä ojituksesta säädetään.

Ojitussuunnitelma voidaan *laatia ja vahvistaa* muissakin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, mikäli asian laadun tai laajuuden on katsottava sitä vaativan.

16 §

Ojituksesta saatavana hyötynä pidetään siitä johtuvasta maan tuottokyvyn lisäyksestä aiheutuvaa maan arvon nousua ottamalla myös huomioon mahdollisuus käyttää aluetta tuottavamalla tavalla kuin aikaisemmin.

Rakennuspaikaksi, tie- tai varastoalueeksi tahi muuhun tällaiseen erityiseen tarkoitukseen käytetyn tai ilmeisesti käytettävissä olevan maan osalta on hyötynä pidettävä maan käyttöarvon nousua.

25 §

Ehdotus

mukaan on käsiteltävä ojitustoimituksessa, on sanotussa toimituksessa vahvistettava ojitussuunnitelma kustannusarvioineen ja kustannusten osittelen sisältävine jakoluetteloinen ottamalla kuitenkin huomioon, mitä jäljempänä tässä luvussa *säädetään yhteisestä ojituksesta.*

Ojitussuunnitelma voidaan vahvistaa *ojitustoimituksessa* muissakin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, jos asian laadun tai laajuuden on katsottava sitä vaativan.

16 §

Ojituksesta saatavana hyötynä pidetään *maan käyttöarvon nousua siinä tarkoituksessa, johon maata käytetään tai olosuhteet huomioon ottaen voidaan lähinnä käyttää.*

Jollei ojitusyhtiötä ole perustettu 1 tai 3 momentin nojalla, ojan kunnossapitoa varten on perustettava ojitusyhtiö, jos hyödynsaajia yhteisessä ojituksessa on vähintään viisi.

Jos ojitusyhtiön toiminta on lakannut, osakas tai asianomainen valvontaviranomainen voi kutsua yhtiön osakkaat kokoukseen päättämään yhden tai useamman toimitsijan asettamisesta huolehtimaan yhtiön kunnossapito- ja muista velvoitteista. Tällöin on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä tässä laissa säädetään ojitusyhtiöstä ja sen toimitsijoista.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, koskee myös sellaista ojituksesta vastaavaa yhtiötä, joka on perustettu ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan.

32 §

Yhteinen oja on hyödynsaajien pidettävä kunnossa, jos joku, jonka etua asia koskee, sitä vaatii. Hyödynsaajat osallistuvat kunnos-

32 §

Yhteinen oja on hyödynsaajien pidettävä kunnossa niin ettei siitä aiheudu yleistä tai yksityistä etua loukkaavia vahingollisia tai

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sapitokustannuksiin samojen perusteiden mukaan kuin ojituskustannuksiinkin, jolleivät erityiset syyt vaadi toisenlaista kustannusten osittelua. Jos yhteinen oja uuden ojan tekemisen vuoksi tulee jollekin hyödyttömäksi, on hänet vapautettava osallistumisesta kunnossapitokustannuksiin.

haitallisia seurauksia. Hyödynsaajat osallistuvat kunnossapitokustannuksiin samojen perusteiden mukaan kuin ojituskustannuksiinkin, jolleivät erityiset syyt vaadi toisenlaista kustannusten osittelua. Jos yhteinen oja uuden ojan tekemisen tai olosuhteiden muun muutoksen vuoksi tulee jollekin hyödyttömäksi, on hänet vapautettava osallistumisesta kunnossapitokustannuksiin.

Milloin ojitusta varten on perustettu ojitusyhtiö, on yhtiön huolehdittava ojan kunnossapidosta. Ojitusyhtiö voidaan tämän luvun 25 §:n 3 momentin mukaisesti perustaa myös ojan kunnossapittoa varten.

Milloin ojituksesta johtuvien asioiden hoitamista varten on perustettu ojitusyhtiö, on yhtiön huolehdittava ojan kunnossapidosta siten kuin 1 momentissa säädetään.

19 luku

Ojituslaitos

1 §

Jos ojituslaitoksessa on vahvistettava ojitusuunnitelma eikä hakija ole esittänyt sitä hakemuksessaan tai tämän luvun 4 §:ssä tarkoitettussa alkukokouksessa eikä hakija tai muu hyödynsaaja myöskään käytä mahdollisuutta toimittaa ojitusuunnitelma alkukokouksessa määrättyssä kohtuullisessa ajassa, toimitusinsinöörin on huolehdittava ojitusuunnitelman laatimisesta.

2 §

Jos ojituslaitoksessa on käsiteltävänä ojitusuunnitelma, toimitusmiesten tulee tehdä suunnitelmaan ennen sen vahvistamista ne muutokset tai lisäykset, jotka vesilain säännökset huomioon ottaen ovat tarpeellisia.

4 §

Ojituslaitoksessa on, milloin siinä on laadittava ojitusuunnitelma, pidettävä alkukokous. Alkukokoukseen toimitusinsinöörin on kutsuttava ne, joiden oikeutta tai etua ojitusasia saattaa koskea. Jos ojituslaitos pidetään 6 luvun 10 §:n 1 tai 2 kohdassa

4 §

Ojituslaitoksessa on, milloin siinä on vahvistettava ojitusuunnitelma, pidettävä alkukokous, jollei tämän luvun 8 §:stä muuta johdu. Alkukokoukseen toimitusinsinöörin on kutsuttava ne, joiden oikeutta tai etua ojitusasia saattaa koskea. Jos ojituslaitos

Voimassa oleva laki

mainitusta syystä taikka se koskee laajahkoa aluetta, toimitusinsinöörin on varattava alueelliselle ympäristökeskukselle, maaseutuelinkeinopiirille kalatalousviranomaisena ja ympäristönsuojelulautakunnalle tilaisuus esittää kokouksessa mielipiteensä asiasta. Kokous on pidettävä ojitettavan alueen läheisyydessä ja sitä voidaan jatkaa eri paikoissa ja eri päivinä.

5 §

Jos toimitusinsinööri havaitsee, että ojituksena toimeenpantavan kuivatushankkeen toteuttamiseksi on tarpeen vesistön järjestely, taikka kysymys on sellaisesta ojituksesta tai sen yhteydessä suoritettavasta toimenpiteestä, johon 6 luvun 2 §:n 1 ja 2 momentin mukaan on saatava vesioikeuden lupa, hänen tulee ilmoittaa asiasta toimitusta hakeneelle ja kehoittaa tätä, mikäli haluaa ojitustoimitusta jatkettavan, hakemaan vesioikeudelta tällaista lupaa. Lupahakemukseen tulee liittää toimitusinsinöörin laatima suunnitelma siltä osin, kuin asia saatetaan vesioikeuden ratkaistavaksi sekä, milloin kysymys on järjestelystä, selvitys siitä, että hyödynsaajat kannattavat yritystä sillä tavoin, kuin 7 luvun 3 §:ssä on säädetty.

5 a §

Jos yhteisen ojituksen yhteydessä saattaisi tulla suoritettavaksi sellainen tilusjärjestely, jota tarkoitetaan vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetussa laissa (451/88), ojitustoimituksen toimitusmiesten on tehtävä *alustava ojitussuunnitelma* ja toimitettava se asianomaiselle maanmittaustoimistolle.

6 §

Kun ojitussuunnitelma on tehty, on paikalla pidettävä toimituksen loppukokous. Vastaavasti soveltaen, mitä 4 §:ssä on säädetty, on siinä tarkoitetuille asianosaisille ja viranomaisille varattava tilaisuus esittää loppukokouksessa huomautuksensa sekä sellaiset

Ehdotus

pidetään 6 luvun 10 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa mainitusta syystä taikka se koskee laajahkoa aluetta, toimitusinsinöörin on varattava alueelliselle ympäristökeskukselle, maaseutuelinkeinopiirille kalatalousviranomaisena ja *kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle* tilaisuus esittää kokouksessa mielipiteensä asiasta. Kokous on pidettävä ojitettavan alueen läheisyydessä ja sitä voidaan jatkaa eri paikoissa ja eri päivinä.

5 §

Jos toimitusinsinööri *ojitussuunnitelmaa käsiteltäessä* havaitsee, että ojituksena toimeenpantavan kuivatushankkeen toteuttamiseksi on tarpeen vesistön järjestely, taikka kysymys on sellaisesta ojituksesta tai sen yhteydessä suoritettavasta toimenpiteestä, johon 6 luvun 2 §:n 1 ja 2 momentin mukaan on saatava vesioikeuden lupa, *toimitusinsinöörin* tulee ilmoittaa asiasta toimitusta hakeneelle ja kehoittaa tätä, jos haluaa ojitustoimitusta jatkettavan, hakemaan vesioikeudelta tällaista lupaa. Lupahakemukseen tulee liittää *toimitusmiesten ehdotus suunnitelmaksi* siltä osin kuin asia saatetaan vesioikeuden ratkaistavaksi sekä, jos kysymys on järjestelystä, selvitys siitä, että hyödynsaajat kannattavat yritystä sillä tavoin kuin 7 luvun 3 §:ssä *säädetään*.

5 a §

Jos yhteisen ojituksen yhteydessä saattaisi tulla suoritettavaksi sellainen tilusjärjestely, jota tarkoitetaan vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetussa laissa (451/1988), ojitustoimituksen toimitusmiesten on toimitettava *alustava ehdotuksen ojitussuunnitelma*ksi asianomaiselle maanmittaustoimistolle.

6 §

Kun toimitusmiesten ehdotus ojitussuunnitelmaksi on valmistunut, on paikalla pidettävä toimituksen loppukokous. Vastaavasti soveltaen, mitä 4 §:ssä *säädetään*, on siinä tarkoitetuille asianosaisille ja viranomaisille varattava tilaisuus esittää loppukokouksessa

Voimassa oleva laki

vaatimukset ja selvitykset, joiden esittämiin he katsovat olevan aihetta.

8 §

Milloin ojitustoimituksessa ei ole laadittava ojitussuunnitelmaa, on siinä pidettävä toimituskokous. Kokous on pidettävä ojitettavan alueen läheisyydessä ja sitä voidaan jatkaa eri paikoissa ja eri päivinä. Muutoin on toimituskokouksesta voimassa, mitä tämän luvun 6 ja 7 §:ssä loppukokouksesta on säädetty.

Ehdotus

huomautuksensa sekä sellaiset vaatimukset ja selvitykset, joiden esittämiseen he katsovat olevan aihetta.

8 §

Jos ojitustoimituksessa ei ole tarpeen vahvistaa ojitussuunnitelmaa, on siinä pidettävä toimituskokous. Samoin on meneteltävä, jos ojitustoimitusta koskevaan hakemukseen sisältyy vahvistettavaksi tarkoitettu asianmukainen suunnitelma eikä kysymys ole 6 luvun 10 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua ojituksesta. Kokous on pidettävä ojitettavan alueen läheisyydessä ja sitä voidaan jatkaa eri paikoissa ja eri päivinä. Muutoin on toimituskokouksesta voimassa, mitä tämän luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään loppukokouksesta.

21 luku

Erityisiä määräyksiä

10 §

Ojitustoimituksessa on hakijan suoritettava kustannukset, jotka johtuvat kokousten pitämisestä, niihin luettuina uskotuille miehille ja apumiehille suoritettavat palkkiot. Toimitusinsinöörin ja 19 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen asiantuntijien päiväraha- ja matkakustannusten korvaus suoritetaan kuitenkin valtion varoista.

Asian käsittelystä vesilautakunnassa ja lautakunnan muusta toiminnasta aiheutuvat kustannukset on maksettava kunnan varoista.

10 §

Ojitustoimituksessa on hakijan suoritettava kustannukset, jotka johtuvat kokousten pitämisestä, niihin luettuina uskotuille miehille ja apumiehille suoritettavat palkkiot. Toimitusinsinöörin ja 19 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen asiantuntijien päiväraha- ja matkakustannusten korvaus suoritetaan kuitenkin valtion varoista. *Jos hakija on jättänyt ojitussuunnitelman laatimisen toimitusinsinöörin huolehdittavaksi taikka jos hakijan tai muun hyödynsaajan esittämä suunnitelma vaatii huomattavaa täydentämistä, hakijan on suoritettava myös siitä valtiolle aiheutuneet kustannukset sen mukaan kuin ojitusasiassa toimivaltainen ministeriö valtion maksupöytäkirjan (150/1992) periaatteita noudattaen tarkemmin määrää.*

Asian käsittelystä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa ja viranomaisen muusta toiminnasta aiheutuvat kustannukset on maksettava kunnan varoista.

Ojitustoimituksen päätökseen on liitettävä toimitusinsinöörin laskelma kustannuksista ja niiden korvaamisesta valtiolle.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

*Jos ojitustyö on aloitettu ennen tämän lain
voimaantuloa, sovelletaan ojitusyhtiön perus-
tamisvelvollisuuteen ennen tämän lain voi-
maantuloa voimassa olleita säännöksiä.*

*Jos määräys ojitustoimituksen pitämiseen
on annettu ennen tämän lain voimaantuloa,
sovelletaan ojitustoimituksesta johtuvien
kustannusten suorittamisvelvollisuuteen en-
nen tämän lain voimaantuloa voimassa ollei-
ta säännöksiä.*
